БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...ӨД-дахи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 105 (9552) | 1961 оной майн 5, пятница | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭР

...т хэблэл Агууехэ Октябр... социалистическэ революц... ...ада тэз хэблэгдэдэг байһан ...льшевик газетэнүүдые ...бэжа, тэдэнэй ёһо заншал... ...үргэлжэлүүлэгшэ мүн. ...гэшэ обществын ажабай... ...йхабтар ехэ нүлеө үзүүл... ...итичесиз туйлай ехэ хүсэн Владимир Ильич Ленин тэм... ...бэлэй. Марксис хэблэл ... революционно үзэл сурта... ...ллективнэ пропагандист, ...нистическэ партийн сэсэн ... политикые үргэн ниитэ ...дта тайлбарилан ойлгуу... ... агитатор, орон дотороо ...низм байгуулха хэрэгтэ ...онние эмхидхэн элсүүлэг... ...үн.

...эн зуугаад мянган, миллион ...эр хэблэгдэн гаргагдадаг ..., журналнуудтай болохо гэ... ...зорилго Владимир Ильич Совет засагай түрүүшын ...гүлэй үедэ табиһан байна. ...эй табиһан энэ зорилго ма... ...он дотор гүйсэд бэлэлүүлэг... ...Манай орон соо үнгэрэгшэ ... 10 мянга гаран газетэ 62,3 ...ан хэһэгээр гаргагдадаг бай... ...Тиихэдэ 3—4 хүн бүридэ... ...нэгэ газетэ хүртэнэ. Пар... ...ЦК-гэй орган — «Правда» ...ие абаха болоо һаа, мүнее ...миллион хэһэгээр хэблэгдэнэ. ... хаанта Россида хэблэгдэдэг ... газетэнүүдэй тиражые хам... ...рэнь абаһанһаа 2 дахин ...үү олон болоно. Манай рес... ...ка доторхи хэблэл абаха бо... ...ба, иланганга һүүлэй жэл... ...ө нилээд хүгжөөгдөө. Рес... ...ымнай тогтоод байһан ...ондо «Бурят-Монгольская ...», «Бурят-Монголой үнэн» ...нүүд хамта 2 мянган хэһэ... ...аргагдадаг байһан аад, мү... ...70 мянган хэһэгээр хэблэг...

...ай совет хэблэлэй заншалта ...гийхамшаг ошон байдалда ...лгэжэ байна. Нэгэдэхөөр, ...далхэй коммунизм байгуул... ...йгаа манай ороной гайхам... ...үйлалтын гэршэ болобо. Ап... ...н 12-то майор Гагарин кос... ...ка онгосоор замбуулинда ...жэ бусаба. Энэмнай хүн түү... ...эй түүхэдэ огто үзэгдее ...агүй ехэ түйлалта ха юм. ...ихёор, бүхы совет арад, тэ... ...ндо манай республикыншье ...ад Коммунистическэ пар... ...иа XXII съездые нэрэтэй түү... ...гөөр угтахын түлее эршэм... ...эр бэлэдхэжэ байна. Хүндэ ...ктрние хурдан түргэнөөр хүг... ...ө зуураа, манай орон арад ...нгоо улам ургажа байгаа ...нүүдые гүйсэд хангаха зо... ...р хүнгэн промышленно... ..., мүн хүдее ажахые эрид ... хүгжөөн дэбжэхэ зорилго ...

...СС-эй ЦК-гэй январиин ...мэй шиидхэбэриие хүтэлбэ... ...гон, республикымнай ажал... ...хүдее ажахын продуктнуу... ...лбэг ехэгэр абаха, Эхэ орон... ..., мяха, нооһо болон бусад ...ктнуудые худалдаха гэһэн ...нуудаа бодотоор дүүргэхын ... мүрысөөгее улам үргэдхэжэ ... Үргэн ниитэ ажалшадай ...ическэ болон ажапай эдэбхи

...дай АССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй Указ

Бурядай АССР-эй ...инистрнүүдэй Соведэй ...үлэгшын орлогшын ...уялгаһаа нүхэр ...И. Д. Черняковые ...сүлөөлхэ тухай

...оо хүдэлмэридэ орохо ...он дээрэһээнь нүхэр ...ков Иван Давыдовичые ...дай АССР-эй Министр... ...й Советэй Түрүүлэгшын ...шын уялгаһаа сүлөөлхэ.

...рядай АССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй ...үлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

...рядай АССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй ...ретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

...Удэ, Советүүдэй байшан. ...оной апрелиин 28.

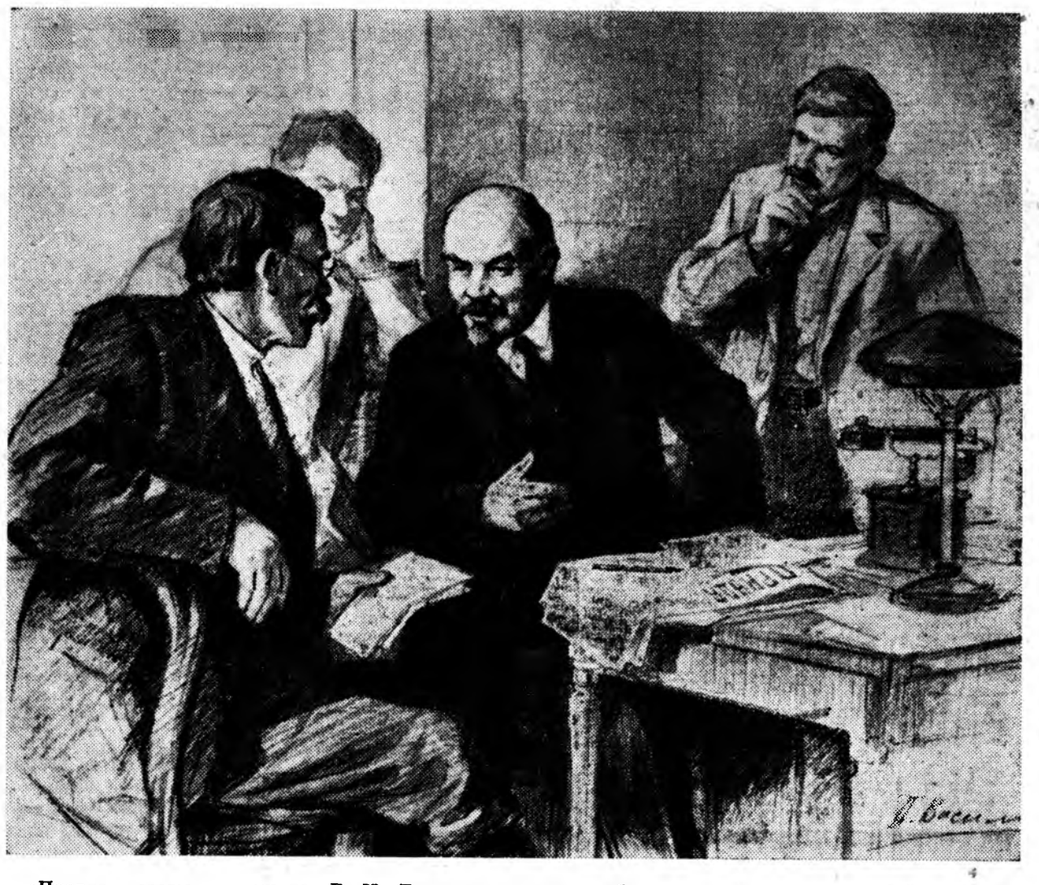

«Правда» газетын редакцида В. И. Ленин хүдэлмэришэн бэшэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.
РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша П. Васильевай зураг.

Л. ТАПХАЕВ.

ЛЕНИН

I.

Гааралдажа ниилэһэн табан энэ үзэгые
Таажа ядангүй, холбуулжа шадан,
ЛЕНИН — гэжэ уншаһан үеымни
Элихэн зураг һанаандам бии.

Тэршээ багахан тэрэ сагайм
Тэбдүү балархан ухаан соо
Һурахал, һурахал гэһэн наһанайм
Һурша татаһан үгэл бэлэй.

Үзэглэл сооһоонь тиигэжэ нэгэтэ
Үедөө дүтэ хүнөө танибаб.
Табан үзэгтэ нэрэдэнь шүтэжэ,
Тангариг үгэн, ашань болобоб.

II.

Зүрхэнэйнь шуһанай сэсэрдэһэн
Зүүһэн боолтым улаан үнгэ
Үбгэн абымни сэдьхэл хүдэлгэн
Юрөөл дуугаар халидаг һэн:

«Хубисхал хүтэлһэн Ленин багша
Хуби зол манда олгоо юм.
Хубиршагүй нэрынь, хүбүүм, баталжа,
Ленин шэнгил болоорой — гэн,

Лимбын уянгата аялга доро
Ехэл заяа намдаа зүгнөө.
Хүнэйл түлөө, зонойл түлөө ходо
Тэмсэжэ ябахым хүсөө.

Эдир наһамни гүйдэл дундаа
Эрдэмэй гэшхүүр дабажал ябана.
Ленинэй зэргэ болоогүйшье хадаа
Ленинэй хэрэг шудалнам.

Сэгнэн, сэгнэн үзэхэл бүрим
Сэнтэй болонол багшын хэрэг.
Сэсэн ухаан, мэргэн һургаалынь
Сэгнэшэгүй гүнзэгы далай шэнгил.

Тэрэ далай соо өөрынгөө одые
Тэбдэнгүй хаража абанам.
Миһэрһэн нюдэнэйнь ошоҥ гал соо
Мүнхэ юртэмсын нара харанам.

Табатай байхадаа минии түрүүн
Таажа ядангүй уншаһандал
Табан үзэгтэ нэрыень мүнөө
Таниха болоол холын мүшэд.

КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ХОНИШОД БАЯРТАЙ

Манай томодхогдоһон, ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригадада хамта зургаан хүн хүдэлдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэ өөһэдөө газараа уһалжа шэбхэ гаргажа, бригадынгаа хүсөөр 1250 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэжэ абаһан байгаабди. Тэрэнэйнгээ ашаар энэ үбэл хонидоо тобир таргаар ондо оруулжа, түл түрэһээ нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнабди. Мүнөө эртынгээ хурьгадые эхэһээнь һалгаагаад, амяарынь адуулжа эхилбэбди. Эртын хурьгад түлгэнүүдһээ өөрэгүй томо болошонхой. Эхэнүүдынь түлгэнүүдтэй суг зунай бэлшээридэ гаргагдаа.

Ажахын тоосоондо ороод байхадаа, ажал хүдэлмэридөө шэнэ янзаар хандаха бологдоно. Хэрбээ урдань хурьгануудаа эхэһээнь һалгаахалааараал, «тушаажа абагты» гэжэ хашхаралдадаг һэмди. Харин мүнөө тиихээ болинхойбди. Юуб гэхэдэ, бидэнэр совхоздоо миин лэ толгойнуудые тушааха бэшэ, харин ехэ шэгнүүртэй мал, мяха тушааха ха юмбибди. Тиимэһээ энэ жэлэйнгээ эрэ хурьгадые бултыень намар болотор һайса бэлшээн таргалуулаад, тус бүрииень 35—40 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ сэхэ тушааха гэжэ шиидээбди. Тиимын тула эрэ хурьгадаа шэнэ аргаар, дутуугаар заһаад байнабди. Эдэнээ зунай сагта үзүүр ногоондо бэлшээжэ, хужар марса долёолгожо, хүсэд мяхажуулха хүсэл бии.

Тиихэдэ байгша онойнгоо эмэ хурьгадые мүн лэ һайнаар түлжүүлжэ, отарадаа үлөөхэ зорилготойбди. Эхэ хонидоор олон лэ байбал, бригадымнай олзо ехэ болохо байһаниинь мэдээжэ. Зарим хүгшэн хонидынай гүрэндэ тушаагдаха юм. Тиигэбэшье малнай нилээд олошорхо юм. Эдэ малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ абаха болонобди.

Малаа тэжээлээр хүсэд хангаха зорилгоор даалгагдаһан сабшалангаа апрель һарада һайса уһалаабди, наг шэбхээр үтэгжүүлээбди. Сабшалангаа хоёр-гурба дахин уһалбабди. Тиигэжэ байгша ондо адагынь 1500 центнер үбһэн бэлэдхэгдэхэ. Гадна үбэлэйнгөө байрын дэргэдэ 5 гектар шэнэ газар хахалжа, кукуруза таряад, 50 тонноһоо бага бэшэ силос дарагдаха юм.

Саашадаа хонидоо зунай сагта һайса таргалуулаад, намартаа искусственна аргаар ороондо оруулаад, унагалха гүүнэй шуһа хэрэглэжэ байжа, олоор эхирлүүлхэ һанаан бии. Тиигэбэл хонидоо нэгэ удаа хурьгалуулхадаа, зуун хонин бүриһөө зуу гаран түл абтаха бшуу.

Ерэхэ үбэлдөө дулаан байра соогоо хоёр дахин олон хони хурьгалуулха гэжэ бодомжолообди. Үбэлэймнай байра зургаан зуу гаран хони хурьгалуулхаар түхеэрэгдэнхэй юм. Теэд ерэхэ үбэл 400 түлгэмнай түрэхэ. Тиигэжэ урда жэлэйхиһээ хоёр дахин олон хонин хурьгалха болоно бшуу. Нүгөө талаараа мүнөө жэлэйнгээ эмэ хурьгадые үлөөхэдөө тэдэнээ дулаан байрада байлгаха хэрэгтэй. Юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ бидэ яһала зүбшэһэн байнабди. Шэнэ байра нэмэжэ бариха болоо юм һаа, нилээд ехэ мүнгэ зөөри, хүсэн хэрэгтэй. Теэд яахаб? Читын областиин хонишодой жэшээгээр томо хонидоо хурьгалтарнь газаа, дээгүүрээ онгорхой хашаан соо байлгаха гэжэ шиидэгдэбэ. Дулаан байрада хурьгалха болоһон, нарай хурьгатай хонид, түлгэнүүд байлгагдаха ушартай. Дээгүүрээ онгорхой тиимэ түхэреэн хашаа барихада бараг. Тэрэниие бургаааар гү, али һургаагаар бүтээхэдэ болохо. Тиимэ хашаа бариха дүршэлтэй танилсахын тула хүршэ Читын область ошоод ерэхэ һанаатайб.

Эдэ бүгэдын эсэстэ совхоздоо 6 мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо оруулха, нооһо, мяханай өөрынь үнэ сэн химдаруулха уялгаяа дүүргэхэ байһандаа найданабди.

Ажалдаа олоһон дүй дүршэлөө нүхэдтөө, республикынгаа хонишодто шадал соогоо хубаарилалсанаб. Манай хүдэлмэриие харахаяа аймагаймнайшье, мүн ондоо тээһээшье хонишод ерэдэг. Тэдэндэ мэдэхэ шадахаяа хэлэжэ үгэдэгби. Мэнэ һаяхан совхозтоймнай хамтарһан «Победа» колхозой хонишод маанадта айлшалжа, ажалаарнай ехэ һонирхоо. Москвагай областиин Серпуховско районой түрүүшүүлэй жэшээгээр совхозойнгоо 4-дэхи фермын хонишон Дагба Дамдиновай бригадада шадахысаа туһалха гэжэ хэлсэгдээ.

Ц. Буянтуев,
Хэжэнгын совхозой оньһожоруулагдаһан бригадын ахалагша хонишон.

Удэрэй 45—50 гектар тарина

Бичурын аймагай механизаторнууд хабарай тарилгые эмхитэйгээр ябуулжа байна. Аймагай ажахынууд энэ жэлдэ гектар бүриһөө 12 центнер орооһо тарянай, 120 центнер сахарай свёклын ургаса абаха зорилготой. Мүн малай шэмэтэ тэжээл кукурузын га бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахаар хараалагдана.

Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд Майн һайндэрэй урда тээ эртын тарилга дүүргэжэ, бултанда жэшээ харуулба. Тэдэнэй үүсхэлые дэмжэн, «Рассвет» колхозой 4-дэхи тракторна бригадынхид техникэ, зэмсэгүүдээ ашагтайгаар хэрэглэжэ, эртын тарилгые дүүргээ. Тарилгын үедэ коммунистическэ ажалай ударник Е. Пантелеев, трактарист Ястребов гэгшэд үдэртэ 30—40 гектар тарижа байгаа. Мүнөө үедэ Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид эртын тарилгые дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Эндэ трактарист нүхэр Ф. Ивановой даадаг агрегат үдэртэ 45—50 га тарина.

Манай корр.

Улаан туг бата гарта

Жэшээтэ ажалаараа аймаг соогоо суурхаһан Курумканай совхозой (Баргажан) хоёрдохи отделениин һаалиин фермэдэ дунда һургуули дүүргэһэн комсомол-залуушуул ажаллана.

Нэгэдэхи кварталай дүнгөөр тус фермынхид һу һааляа нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэдхэжэ, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлһэн байгаа. Хэрбээ нёдондо үнеэн бүриһөө 240 литр һүн һаагдаһан һаа, тэрэнь 487 литр хүрэтэрөө дээшэлээ. Фермын түрүүшүүл Вера Будаева, Галина Колмакова гэгшэд үнеэн бүриһөө 720—760 литр һу һааһан байха юм.

Ажалаараа шалгарһан фермын залуушуул совхозой дирекциин, парткомой Улаан тугые алдангүй барижа ябанад. Залуушуулда зохихо байра байдал түхеэрэгдэнхэй. Һаалишад, малшад сүлөөтэй сагтаа улаан бүлан соогоо сугларжа, газетэ, журнал уншана. Залуушуул хоёр жэл ажаллаһанайнгаа удаа дээдэ эрдэмдэ һураха хүсэлтэй.

В. Гармаев.

Сабшалангаа үтэгжүүлнэ

Хориин совхозой ажахын тоосоондо ороһон 4-дэхи фермын хонишон Бадмажап Яндаковой бригадынхид 70 га сабшалангай газартай юм. Мүнөө үедэ хонишод сабшалан дээрээ 100 гаран тонно наг шэбхэ тараагаад байна.

— Газараа һайнаар үтэгжүүлбэл, уһалбал, үбһэ ногоной ургасашье абтаха. Энэ жэлдэ хонидой үбэлдөө эдихэдэнь хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахабди, — гэжэ хонишод хөөрэнэ.

Хонишод газараа уһалжа эхилһээр унихэнэй. Бүхы сабшалангынь хэдэн удаа уһалагдахаар хараалагдана.

Г. Дугаров.

Ажалшадай депутадуудай сомоной, сельскэ Соведүүдэй хоорондо 1961 оной түрүүшын кварталда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн

Республикын ажалшадай депутадуудай сомоной, сельскэ Соведүүдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком иигэжэ тогтообо:

1. Хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө Түнхэнэй аймагай Жэмһэгэй, Хориин аймагай Хэжэнгын сомоной Соведүүдые, Закаменай аймагай Михайловска сельскэ Соведые социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлээ гэжэ тоолохо.

2. Түнхэнэй аймагай Жэмһэгэй сомоной Соведтэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулжа, нэгэдэхи мүнгэн шан — 250 түхэригөөр шагнаха, тэрэ тоодо гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Г. М. Сыреновые 50 түхэригөөр, гүйсэдкомой секретарь нүхэр К. Х. Хосомоевае 30 түхэригөөр шагнаха.

3. Закаменай аймагай Михайловска сельскэ Соведые хоёрдохи мүнгэн шан—150 түхэригөөр шагнаха, тэрэ тоодо гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ф. И. Яньковые 40 түхэригөөр, гүйсэдкомой секретарь нүхэр Г. С. Долгоровые 20 түхэригөөр шагнаха.

4. Хориин аймагай Хэжэнгын сомоной Соведые гурбадахи мүнгэн шан—100 түхэригөөр шагнаха, тэрэ тоодо гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. С. Бадмаевые 30 түхэригөөр, гүйсэдкомой секретарь нүхэр Ц. Ц. Лыгденовае 15 түхэригөөр шагнаха.

Зэдын аймагай ДоодоТориин, Борьёогой, Бургалтайн, Сэлэнгын аймагай Үбэр Зөөхэйн, Бичурын аймагай Ара Хэрээтын, Кяхтын аймагай Шара Голой, Баргажанай аймагай Барханай сомсоведүүд, Түнхэнэй Хэрэнэй сельсовет һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ.

Сомоной, сельскэ Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые саг соонь согсолоогүй байһан Яруунын, Байкало-Кударын, Ахын, Баунтын аймсоведэй гүйсэдкомуудые энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаа гэжэ тэмдэглэхэ.

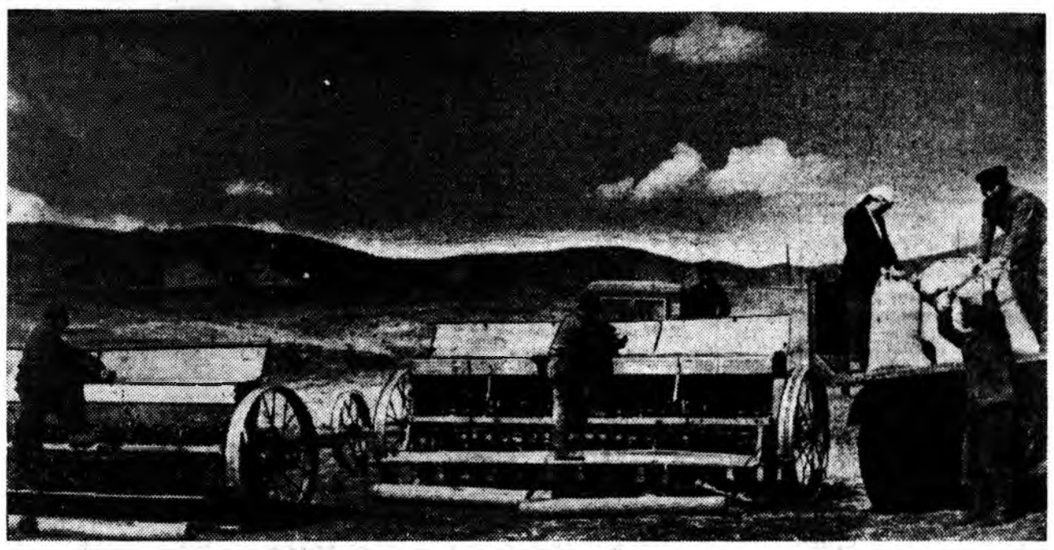

Алтай, Дунгы нютагта хабарай тарилга эхилһээр хэдэхэн хоног үнгэрбэ. Эндэхи Кяхтын аймагай Кударын совхозой 3-дахи отделениинхид эртынгээ тарилгые түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ябуулна. Отделениин механизаторнууд 2 мянга гаран гектар эртын ороһото тарилгаяа хүдэлмэриин 8 үдэрэй туршада дүүргэхэ зорилготой. Мүнөө түрүүшын 300 гектарта шэниисэ таригдаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын тоосоондо ороһон тус отделениин түрүү механизатор Буда Очировай даадаг звеногойхид сеялкэдээ үрэһэ хээд, таряалан дээрэ гарахаяа байна.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

СОВЕТ ХЭБЛЭЛ—ҮНЭХӨӨРӨӨЛ АРАДАЙ ХЭБЛЭЛ МҮН

Мүнөөдэр—совет хэблэлэй үдэр

ХЭБЛЭЛГҮЙГӨӨР УРАГШАА ДАБШАХЫН АРГАГҮЙ

Н. С. ХРУЩЕВ

Бурхан шажаниие буруушаан тэмсэгшэ эдэбхитэдэй таһаг философиин эрдэмэй кандидат П. И. Хадалов түрүүлэгшэтэйгээр манай редакциин пропагандын таһагай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус таһагай түрүүлэгшын орлогшо түүхын эрдэмэй кандидат Р. Е. Пубаев, гэшүүд Н. А. Миронов, Ц. Б. Бадмаев (таһагай секретарь), Н. Г. Гармаев гэгшэд ойрын сагта хэхэ хүдэлмэрнингөө түсэб зүбшэжэ һуна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХЭБЛЭЛЭЙ ХҮСЭН ЕХЭ

Долоон жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын, КПСС-эй XXII съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө манай совет арадай тэмсэжэ байһан үедэ совет хэблэлэй үүргэнь бүри ехэ болоно. Тиимэһээ «Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна пропагандын бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые бэелүүлэн, манай «Красная Заря» газетэ һүүлэй үедэ ажалаа һайжаруулжа, удхаар баян, һонирхолтой боложо байна.

Газетын хуудаһануудта аймагай совхозуудай үйлэдбэридэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, оньһожоруулагдаһан, ажахын тоосоондо орохон хонишодой бригадануудай хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа горьтой анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой Тудуп Тушинов, Цынгэ Буянтуев, Хориин совхозой Ринчин Доржиев, Анаагай совхозой Ойдоп Тагаров гэгшэдэй хүтэлбэриллэг хонишодой бригадануудай ажал хэрэг тухай нилээд бэшэгдэһэн байха. Тэдэнэй жэшээгээр мүнөө аймагтамнай хонишодой 107 бригада, 5 гүүртэ ажахын тоосоондо оронхой. Тэрэшэлэн сабшалан, бэлшээри һайжаруулха, уһалагдадаг газарай талмай үргэдхэхэ, кукурузын үндэр баян ургаса ургуулхын түлөө аймагай ажалшадай тэмсэл үргэнөөр харуулна.

Коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үргэнөөр дэлгэржэ байһан мүрысөөс һайнаар харуулха, иимэ нэрэдэ хүртэгшэд тухай уран гоёор, һонирхолтойгоор бэшэхэ гээшэ газетын шухала зорилго болоно, энээн тушаа бага бэшэ юумэн хэгдэнэ. Хэжэнгын совхозой гурбадахи фермын, Хандагайн леспромхозой коллективүүдтэ газетын тусхай хуудаһануудыг зорюулагдаһан байгаа. Манай аймагта мүнөө үедэ 41 коммунистическэ ажалай бригада, 126 ударник тоологдоно. Тиниһэдэ 162 бригада, 112 хүн коммунистическэ ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна.

Аймагай газетые һонирхолтой, удха түгэлдэр болгохо тушаа зарим хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар хүдөөгэй, хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй, газетын эдэбхитэдэй тоо олошороо. Редакциин дэргэдэ пропаганда, агитациин, партийна ажабайдалай, промышленностиин штатна бэшэ таһагууд байгуулагданхай, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй 2 жэлэй һургуули хүдэлнэ. Редакци уншагшадайнгаа үмэнэ саг сагтаа тоосодог юм.

Гадна аймагтамнай олон тиражтайгаар хэблэгдэдэг 4 газетэ (Хандагайн леспромхозой «Коммунистическэ ажалай түлөө», Хүрьбын леспромхозой «Хүрьбын модо бэлэдхэгшэ», Хорин совхозой «Совхозой ажабайдал», Анаагай совхозой «Совхозой хүдэлмэришэн»), мүн олон хаһын газетэ дайшалхы, сатирын хуудаһануудыг гаргагдана. Эдэ газетэ, хуудаһануудыг ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, ажал хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды элирүүлхэ тушаа гол анхаралаа табидаг туладаа, ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

Саашадаа хэблэлэй үүргэ бүри дээшэлүүлжэ, тэрэнэй ехэ хүсые коммунистическэ байгуулалтада зүбөөр хэрэглэхэ тушаа аймагай партийна организаци өрөлдөлгөөтэй ажалуулаг хуладхаагүй.

Г. Бородин,
КПСС-эй Хорин райкомой секретарь.

ОЛОНИИТЫН ХҮСӨӨР

КПСС-эй райкомой һайшаалаар нёдондо жэл редакциингаа дэргэдэ нүүрһэшэдэй, түмэрзамшадай, пропагандын штатна бэшэ таһагуудые, мэргэжэлтэдэй совет эмхидхэһэн байгаабди. Тэрэ гэһээр эгсэ нэгэ жэл үнгэрөө. Энэ үе соо тэдэ таһагуудай манай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, горьтойгоор туһалаа гэжэ тэмдэглэхэ байнам. Нүүрһэшэдэй таһагай хүдэлмэри илангаяа һайшаалтай. В. М. Горлов, А. А. Захаренко, А. И. Кокорин, Ф. М. Моренец, Я. Ткачук, Л. М. Слюнкина гэгшэд энэ таһагай хүдэлмэридэ хабаадалсадаг юм. Эдэмнай янза бүриин мэргэжэлтэй хүнүүд. Горно мастер Юрий Петрович Орешников таһагые даагшаар хүдэлнэ. Ургажа ябаһан залуу нүхэр, очерк, рассказ бэшэдэг юм. Редакциймнай Галуута нуурай нүүрһэшэдтэ зорюулһан тусхай хоёр номер энэ таһагай хүсөөр хэблэн гаргаа. Тусхай хэдэн хуудаһануудшье эмхидхэгдээ.

Аймагай түб тосхондо хүдэлдэг хүдөө ажахын мэргэжэлтэд редакциин дэргэдэхи мэргэжэлтэдэй советтэ хабаадалсана. Мэргэжэлтэдэй совет хүдөө ажахын таһагай хүдэлмэридэ, түсэбөө зохёохо хэрэгтэмнай бодото туһаламжа үзүүлнэ. Советэй гэшүүд һара бүхэндэ хүдөө ажахын асуудалнуудаар газетэдэмнай бэшэжэ байдаг. Советэй гэшүүн, республикын габьяата зоотехник А. А. Виноградов суута тугалшан Долгоржап Эрдынеевагай, мүн түрүү һаалишан Анастасия Воронцовагай дүй дүршэл тодо һайнаар бэшэжэ, газетэдэмнай толилоо. Мэргэжэлтэдэй советэй хүтэлбэрилэгшэ зоотехник С. К. Нефедов пенсидэ гарабашье, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлэгшэ юм.

Г. Сабжаев,
«Красная Селенга» газетын редактор.

Эрхим баян—эрдэм ном

Бурят зон хэр уг һаа хойшо эрдэм соёлые ехээр хүндэлдэг, ном бэшэгтэ һураха хүсэлэнтэй байжа, өөрынгөө эльгэ зүрхэнэй энэ һайхан һаналые «эрхим баян—эрдэм ном» гэһэн үгэнүүд соо багтааһан байха юм. 38 жэлэй урда тээ, манай республикын тогтоһон тэрэ 1923 ондо Бурят орон дотор арбан хэблэлтэ хуудаһатай 11500 хэһэг 7 ном хэблэгдэн гаргагдаһан байгаа. Энэ тоое хэды үсөөн гэбэшье тэрээхэн 7 номые гаргаха гээшэнь тиихэ сагта тон бэрхэ байһан юм. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэ сагта мүнөөнэй хэблэлэй үйлэдбэри байгаагүй ха юм, ном хэблэн гаргаха тусхай газар хүсэд байгуулагдаадуй хамнай даа. Мүн эрдэмтэй, шадабаритай хэблэлэй ажалшад үгы тооной байһан байгаа. Хэды иимэ байгаашье һаань, хэблэлэй хэрэгтые ябуулха талаар түрүүшын һайн һайхан ехэ алхам хэгдэһэн байгаа бэлэй.

Мүнөө манай республика дотор ном ехэ олоор хэблэгдэдэг болоо. Энэмнай Коммунистическэ партиин гайхамшагта мэргэн бодолгын аша габьяа мүн болоно. Гансахан үнгэрһэн 1960 ондо Бурядай гүрэнэй номой хэблэл 1300 хэблэлтэ хуудаһатай 552000 хэһэг 250 ном хэблэн гаргаа. Энээнинс 1923 онойхитой сасуулбал, хэблэлтэ хуудаһанай талаар 130 дахин, хэһэгэй талаар 48 дахин, номой тоогой талаар 36 дахин олон болоһон байха юм.

Энэ 1961 ондо бүри олон ном хэблэгдэн гаргагдаха болоно. Тэдэнэй дунда политическэ, хүдөө ажахын, эрдэм ухаанай, һуралсалай, уран зохёолой, техническэ зохёолнууд олон.

Агууехэ Ленин багшын намтар бүхы совет хүнүүдэй сэдьхэлэйнь алтан һүлдэ болонхой. Бидэнэр энэ май һара соо В. И. Ленинэй хуряангы намтарые бурят хэлэн [illegible] хэблэн гаргажа, арад зо[illegible] гоо дунда тараахамнай.

Партиин ЦК-гэй янв[illegible] Пленумэй тогтоолые бэ[illegible]хэ хэрэгтэ зорюулан, [illegible] ажахын асуудалнуудаар [illegible] хэдэн номууд хэблэгдэхэ[illegible]но. Тэдэнэй дунда ку[illegible] ехээр тарихын түлөө т[illegible] Дурна хизаарта гэ[illegible] ехээр тариха тухай, [illegible] ажал дээрэ ажалай [illegible] бэелүүлхэ гэхэ зэргын [illegible] номууд бии.

Энэ жэлдэ уранзо[illegible] олон номууд хэблэгдэн [illegible]даха байха. Манай мэ[illegible] уранзохёолшо Чимит [illegible] дамбаевай хоёр зохёол [illegible] дэхэ гэбэл. Доржи Ба[illegible] тухай хоёрдохи номынь [illegible] хэлэн дээрэ хэблэгдэх[illegible] гөөдэнь бурят басаган [illegible] повесть болоно. Энэнь [illegible] хэлэн дээрээ гараха. У[illegible] ябаһан уранзохёолшо [illegible] Калашниковай «Һүүлшы[illegible] харилта» гэһэн роман [illegible] зундаа хэблэлһээ гараж[illegible] шагша олоной дунда т[illegible]даха болоно. Мэдээжэ у[illegible] хёолшо Раиса Белоглазо[illegible] «Манай хүршэнэр» гэһэ[illegible] маниинь хэблэлһээ мэнэ[illegible]хаа байна. Эдэ зохёо[illegible] манай арадай ажабайдал[illegible]сэл, һанал бодол хурса[illegible]руулжа шадана. Хүдө[illegible] хыда хүдэлжэ байһан [illegible] хүнүүдтэ, һургуулиин ш[illegible]рай һуралсал болон ажа[illegible] һайн һайхан хэрэгүүдтэ з[illegible]лагдаһан хэдэн номууд [illegible]лэгдэхэ юм. Тэдэнэй [illegible] Цырен Шагжинай, [illegible] Номтоевой повестьнууд, [illegible] үеын суута хүнүүдэй ажа[illegible]дэлмэри, ажабайдал [illegible] Ким Цыденовай рассказ[illegible] суглуулбари, Дамба Ж[illegible]раев, Цэдэн Галсанов [illegible]дэй шэнэ поэмэнүүд бии.

Удха түгэс, уран гоё [illegible]дые хэблэхэ талаар мана[illegible]лэлэй газар бага бэшэ а[illegible]тануудые туйлаһан байн[illegible] хэтэй хамта, ном хэблэ[illegible]рэгтэ үшөө олон дутуу [illegible] зүйлнүүд бии.

Партиин ээлжээтэ XXII[illegible]дэ бэлэдхэхэ талаар [illegible] совет арадная тон ехэ [illegible] ябуулжа байна. Хэ[illegible] ажалшад энэ тэмсэлдэ [illegible]гөө зохихо һуури ээлжэ[illegible]шэнэ амжалтануудые [illegible]хаар бэлэн.

Ц.-Д. Дамдинжа[illegible]
Бурядай номой хэбл[illegible]
дирек[illegible]

ГЭР БҮЛЭ БҮХЭНДЭ ГАЗЕТЭ

Манай орондо газетэ, журнал захигшадай тоо жэл бүри олошоржо байна. Энэ ушар хүн зоной ажабайдалайнь, эрдэм гэгээрэлэйнь эрид дээшэлһэниие, культурна ажаһуудалтай болоһониень гэршэлнэ. Ном һудар, газетэ, журнал болон радио совет гэр бүлэ бүхэнэй ажаһуудалайнь үдэр бүриин эрилтэ, сэдьхэлэйнь тэжээл болонхой. Жэшээлэн харуулбал, республикымнай ажалшад, үдэр бүхэндэ 300 мянган хэһэг элдэб янзын газетэ, журналнуудые захижа уншана. Недондо жэлэйхидэ орходоо 20 мянган хэһэг газетэ, журналнууд энэ жэл олоор захигданхай. Илангаяа «Известия», «Сельская жизнь» газетэнүүдые захигшадай тоо хоёр дахин олошороо.

Тусхай бүридхэлэй ёһоор, республикымнай нэгэ мянган хүн зоной 404-ниинь газетэ, журналнуудые захижа уншана. Баунтын аймаг дотор мянган хүн бүхэнэй 558-ниинь хэблэл захина. Иигэжэ хараха болоо һаа, мүн Ярууныи, Зэдын, Кабанскын аймагууд һайн тээшээ тоологдоно.

Арад зоной дунда хэблэл тарааха хэрэг ехэнхидээ эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэриһөө дулдыдаха гээшэ. Иимэһээ хэблэлэй үдэртэй дашарамдуулан эдэбхитэд, олониитын түлөөлэгшэд тухай дурдангүй яажа гарахаб. Хэблэл тарааха хэрэгтэмнай Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Буянто Цыренов, Сэлэнгын «Улаан Оронго» колхозой Бабасан Батуев, Баунтын аймгүсэдкомой хүдэлмэрилэгшэ Цыпилма Цыбенова, Хориин дунда һургуулиин багша В. М. Кучумов гэгшэд илангаяа эдибхитэйгээр хабаадалсажа, зоной дунда газетэ, журнал олоор тарааһан байна. Республикын хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэйшье дунда эдэбхитэд олон.

Гэхэтэй хамта зарим аймагуудтамнай, илангаяа Бичурын, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй аймагуудаар газетэ захижа уншадагүй гэр бүлэнэр үшөө олон. Тиимэһээ хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд айл бүхэниие газетэтэй болгохо зорилго урдаа табинхай.

П. Разницын,
хэлхеэ холбооной управлениин хэблэлэй таһагай начальник.

РАНЖУРОВАЙ АШЫН ГУУРЬАН

Хани хүршэ монтол арадтай хилэлһэн Кудара-Сомон һуурин... Тэндэ эршэтэ ажалай нэгэ үдэр үнгэрөөд, үдэшэ орой болонхой байгаа һэн. Газаа хэзээ хэзээнэйхиһээ аажам дулаахан, агаар аглаг сэбэрхэн.

Эгээл энэ үедэ олонхи айл унташанхай. Кударын совхозой агроном-экономист Эрдэни Будаевич Ранжуровайда зайн гал ялаһаар. Сэбэрээр хушаатай столой саана гуша халта гарамгай, налагай урин, зоримгой хурса шарайтай хүн лаб һуушанхай. Хажуугаарнь ном һудар, саарһан, блокнот эмхитэйхэнээр табяатай. Олон тоо, баримтануудые һайса жэшэжэ, зэргэшүүлжэ үзөөд, хэдыхэды мэдүүлэлээр бэшэгээ ураг шань дабшуулна... Үзэг бүхэнөө уран тодоор, ойлгосотойгоор һиилэн гаргана. Урдань бэшэһэн зарим үгэнүүдээ зуража баллаад, дахин хубилгажа, мүлижэ, ондоо таарамжатай үгөөр һэлгэнэ...

Энэ хадаа манай газетын хүдөөгэй бэшэгшэ — Бурядай түрүүшын революционер, суута Цыремпилович Ранжуровай ашань ажаллажа байна гээшэл даа. Оньһожоруулагдаһан, ажахын тоосоондо оруулагдаһан, коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, Бато-Сүхэ Доржиевай даадаг хонишодой бригадын ажал-хүдэлмэри, дүй дүршэлые уншагшадтамнай мүнөө тодорхойлон харуулха зорилго тэрэ табяа бшуу. Энээниие зохёожо бэшэхын урда тээ бэлэдхэлэй горьтой хүдэлмэри хэбэ. Тэдэнэй ажалтай өөрөө ошожо бүхы талаһаань танилсаа, жэлэй туршада хэды шэнээн, ямар үнэ сэнтэй продукци абаха, олэо доход оруулха, зөөри гаргашалха тушаань гүйсэд тоо, баримтануудые суглуулаа бшуу. Хайшан гээд, ямар маягтайгаар, хүндэ ойлгосотой, этигэмээр, ажалдань туһа хүргэмөөр бэшэгээ зохёохоо хэды үдэр соо нарибшалан бодомжолһон байгаа. Эрдэни Будаевич редакцида эльгээһэн бэшэг, жаахан мэдээсэл бүхэндөө иимэл анхаралтайгаар, нарин нягтаар хандадаг заншалтай.

— Газетэ гээшэмнай арад түмэниие эмхидхэгшэ, хүтэлбэрилэгшэ ха юм. Тиимэһээ арад бүгэдын түшэг тулгуураяр, халуун туһаламжаар газетэ бурилдажэ гарадаг. Иимэ хэлэшэгүй ехэ ниитын хүсые — газетые улам хүсэтэй, нүлөөтэй болгохын тула бэшэг бүхэнөө тодо тобшоор, гүнзэгы удхатайгаар бэшэхэ уялгатайбди,— гэжэ Эрдэни Будаевич хэлэдэг.

Жэлтэй байхадань тугалнуудайнгаа толгой бүриин шэгшүүр 300 килограмм болгодог, Бурят орондоо алдаршаһан Цэндэма Галсановагай жэшээтэ ажал тухай, совхозойнгоо бүхы отара, гүүртэ, фермэнүүдэй ажахын тоосоондо орожо байһаниие, амжалтын энэ ёһотойл түлхюурые ажахын һалбари бүхэндөө хэрэглэдэг болохо туршаа шютагай Советэй ямар ажал бэелүүлжэ байһаниие, коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэдые улам-улам олошоруулхын түлөө партком, рабочкомой юу хэжэ байһаниие — эдэ бүгэдэ шухала асуудалнуудые тодоор баримталаг, удхалан бэшэжэ редакцидамнай эльгээгээ һэн. Эдэ бэшэгүүдынь саг соогоо толилогдожо, олон мянган уншагшадтамнай — хүдөө ажалша, малша хүнүүдтэ ехэ туһа болоо.

КПСС-эй Кяхтын райкомой гэшүүнэй кандидат, политическэ, научна эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй бодото гэшүүн, Кудара-Сомон һууринай лекторнүүдэй хүдөөгэй бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ Эрдэни Будаевич юрэ хараһан үзэһэнөө бэшээд ажалаа дүүргэдэгүй. Түрүү дүршэл шадабари тухай бэшэбэл, тэрээнээ хаа хаанагүй үргэнөөр нэбтэрүүлхын зорилгоор шанга тэмсэл ябуулдаг, ажалшадта бодото туһаламжа ходо үзүүлдэг. Дутуу дунданууды обёорбол, тэдэниие усадхалсаагүйдөө һаладаггүй. Жэшээлхэдэ, коммунистическэ ажалай бригадын, гүүртын, фермын нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэд совхозонь түрүүшээр үсөөхэн һэн. Хүдөөгэй бэшэгшэ Эрдэни Ранжуровай, совхозой бүхы хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зүгһөө эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанай ашаар тэндэхи мянгаад хүдэлмэришэдэй хахадынь энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ абаха мүрысоондэ жагсанхай, түүхэтэ долоон жэлэйнгээ гурбадахи асари алхамда — 1961 ондо абаһан уялганууда үлүүлхээр шиидээд ябана.

«Таряалангай хатан» кукуруза дангина тэндэхи эгээ хүндэтэй бэринүүдэйнь нэгэн болонхой. Адуу малдаа кукурузын шэмэтэ силос элбэгээр бэлдэдэг, бурят арадай эрхим кукурузашадай түрүү зэргэдэ жагсаһан баатарнууд — хатуу шэрүүн уларилта Сибирь дайдадаа эрдэни баялигые эрхимээр тарижа ургуулагшадай замайнь ёһотойл залууршад тэндэ бии. Зондоо магтаалтай мэргэжэлтэ-агроном, хүдөөгэймнай бэшэгшэ Эрдэни Ранжуровай оруулһан хубита эндэшье ехэ бии.

Коммунизмые үргэн дэлисэтэйгээр зохёон байгуулжа байгаа үе сагта— 1961 ондо Кударын совхоз ажахыгаа эридээр хүгжөөхэ харюусалгатай уялгануудые абаһан юм. «Тэдээнээ сохом бэелүүлхын зорилгоор энэ оной январиин нэгэнһээ бүхы мал ажалаа ажахын тоосоондо оруулаа һэмди. Саашадаа, хабарай тарилгын эхилхэ үеэр ургамалайнгаа ажахые иимэ шэнэ ёһоор эмхидхэн ябуулдаг болохомнай. Энэл ушарта ажалдаа заатагүй амжалта туйлахабди. Ажахын тоосоондо орохоной ашаар, даб дээрэ тооложо гаргахада, 300-гаад мянган түхэригэй (хуушан мүнгөөр) алмалта совхоздо хэгдэхэ» гэжэ Эрдэни Будаевич дарууханаар дабтаг хөөрэнэ.

Ошон үүсхэлтэ манай хүдөөгэймнай бэшэгшэ Эрдэни Будаевич үдэр, хоногой үнгэрхэ бүри эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Мүнөө хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедэй гурбадахи курсда заочноор һуралсадаг. Тиигээд ажаллажа, ном һудар шудалжа олоһон эрдэм мэргэжэлээ бодото ажал дээрэнь шадамараар бэелүүлнэ бшуу. Эрдэм ухаанай дээжэ миил сээжэлдэһэн бэшэ, харин тэрээнээ бодото хүсэн болгожо шадаха хүн арад түмэндөө туһатай» гээд бододогби гэжэ нүхэр Ранжуров хэлэдэг.

Советскэ Армиин бүлэдэ орожо, лейтенант зэргэтэй болоһон, советско-партийна һургуули дүүргэһэн энэ нүхэрнай ажабайдалай баян дүршэлтэй болонхой. Совхозойнгоо нэгэдэхи отделенидэ политическэ һуралсалай кружок хүтэлбэрилдэг юм.

Ээлжээтэ нэгэ хэшээлдээ алдарта партиингаа түүхэ тухай Эрдэни Будаевич хөөрэхэдөө, өөрынгөө абга — бурят арадай суута баатар Цыремпил Ранжуровай намтар удхалан хэлээ һэн. Абгынь хайрата нүхэр Бадмасуу Чимитовна революционер нүхэрэйнгөө ами наһаа үгэһэн нангин хэрэгэй үрэ дун — шэнэ байдал хараад, сэдьхэлээ ханан, 76 хүрэжэ наһа бараа. Цыремпил Ранжуровай түрэһэн хубуун —Буда Цыремпилович мүнөө тэндээ хонишон. «Үеын үедэ мартагдахагүй абгынгаа дурасхаалда дунда хубүүгээ Цыремпил гэжэ нэрлээб» гээд тиихэдэ Эрдэни кружогойхидтоо ургэлжэлүүлэн хөөрөө һэн даа. Мүн баһа алдарта революционер Иван Васильевич Бабушкин, тэрэнэй шабы Цыремпил Ранжуров тухай «Барометр шуурга харуулна» гэжэ мэдээжэ уран зохёолшо Дашарабдан Батожабайн зүжэг Улан-Удэдэ хараһанаа сэдьхэл зүрхөө хүдэлгэн, удаан хөөрэһэн, һуралсадаг нүхэдөө аргагүйгөөр һонирхуулһан юм.

Энэл даа, манай олон тоото хүдөө бэшэгшэдэй нэгэн. Бурят арадаймнай баатар-революционер Цыремпил Цыремпилович Ранжуровай халуун шуһан энэ Эрдэни Будаевичын зүрхэндэ улам хүсэтэйгээр сохилно. Түрэл совет, бурят арадайнгаа аша туһада Ранжуровай ашын зүрхэн бүрил бүрил эршэтэйгээр сохилог лэ, революционерэй ашын гуурһан улам хурсадаг лэ!

Даша-Нима ЧИМИТОВ.

Совет хэблэлэй үдэртэй дашарамдуулан һанамжаяа хэлэхые хүсэнэб. Энэ жэл бригадамнай ажахын тоосоондо ороо. Манай бригадынхид мянган эхэ хонинһоо 1000 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалха зорилго урдаа табижа, КПСС-эй XXII съездые ажалай бэлэгээр угтахаар шиидэнхэй.

Ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэхэдэмнай али олон ойлгогдоогүй юумэнүүд ушарна. Ажахын тоосоондо орохон отара, гүүртэнүүд тушаа һүүлэй үедэ газетэдэмнай яһала бэшэгдэдэг болоо. Гэбэшье түрүүшүүлэй онол арга, дүршэл үшөө һайнаар харуулагданагүй. Ажахын тоосоон тушаа бүри үргэнөөр, тодорхойгоор бэшэхые дурадханам.

СЭГНЭШЭГҮЙ ҮҮРГЭ ДҮҮРГ[illegible]

Арад зониие элсүүлхэ [illegible]тэ совет хэблэл сэгнэшэг[illegible] үүргэ дүүргэдэг гээшэ. [illegible] Баргажанай Сталинай [illegible] жэтэ колхоздо айл бүхэ[illegible]тэ захижа уншадаг бол[illegible]

М. Бадм[illegible]
ахалагша хони[illegible]

Олон тиражтай газетэнүүд.

Эдээнһээ жэшээ абагты!

ЭРДЭМ ДҮРШЭЛ ХОЁРЫЕ ХОЛБОЖО АЖАЛАЙ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАЯ

ҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ—МАНАЙ АЛТАН ЖАСА

...дөө ажахын эрдэм дэлгэ...хэ зорилгоор 1960 оной ...н һарада манайда эмхид...һэн арадай университет ...лмэрээ үргэлжэлүүлһээр. ...эн (экономикын, газар ...алангай, механизациин, ...ажалай) факультедтэ хэ... саг соогоо үнэргэгдэжэ ...аг.

...л ажалай факультедэй ...дэ мастернуудай отделе...дэгдэнхэй. Сталинай нэ...тэ, «Забайкалец» колхо...ай һаалишад, тугалшад. ...шад эндэ һурана. Хэшээ... тус колхозой ...базада боло...

...0 гаран элдэб ...жэлтэй хүнүүд ...университедтэ ...жа байдаг. Эдэ...дүнда аймагай ...лбэрилхы хү...эрилэгшэд, кол...уд болон совхо...ай хүтэлбэри...шэд, худөө ажа... мэргэжэлтэд, ...енернүүд, меха...үүд, бригадир...д һурана. Уни...ситедэй бүхы фа...тедүүдтэ жэл ...15 хэшээл үнэргэгдөө.

...дөө ажахын эрдэмэй, түү...дүй дүршэлэй туйлалта...дтай һурагшадые танил...ха, ажал үйлэдбэридөө ...нинө нэбтэрүүлхэ зорилго...тоор тус университет нээг...ын юм. Һурагша бүхэн кол...гү, али совхозойнгоо жэ... дээрэһээ ямар нэгэн те...й курсовой худэлмэри бэ...ё ёһотой. Шаралдайн уча...ай ветеринарна врач А. Карпиеня «Поршоонхо...дай үбшэнине усадхаха ту...ь темэтэй курсовой худэл...и бэшэжэ, шалгалтаа үгөө. ...ртаг үбнэнүүдтэй химиче...аргаар тэмсэхэдэ ямар ту...ийб» гэһэн темээр «Эрдэм» ...озой агроном нүхэр Ижев...й бэшээ. «Забайкалец» кол...ой зоотехник А. Ф. Калаш...ова «Колхоздоо тугалнуу...ы томо болгон харадаг дүй ...ршэл тухай», энэл сов...ой главна инженер П. В. ...нир «Гахайн фермые комп...ёноор механизацилха ту...ь бэшэһэн байна. Эдээнии...ь университедэй һурагшад ...шаагаад, колхоз болон сов...ыудта хэрэглэмээр гэжэ ...адхаа.

...ниверситедтэ үзэһэн юумэеэ ...ай һурагшад колхознигууд, ...он совхозуудай худэлмэри...эй туһаламжаар ажал үй...бэридөө нэбтэрүүлдэг бо...о. 1960 ондо иимэ түрүү ...л арганууд нэбтэрүүлэгдээ ...ь: сеялкэнүүдтэ орооһо хэ... худэлмэри оньһожоруулаг...а. Аймагай бүхы ажахы...дта иимэ аргын хэрэглэг...гэдхэгдөө.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, агрономууд, инженернүүд кукурузашадтай хамта үнэргэгшэ жэлдэ инженер Логвиной түхеэрэлгэтэйгөөр, квадратно-гнездовой аргаар кукуруза таридаг болоо. Тиигэһэнэй ашаар хаа хаанагүй зүб квадрадууд гарахан, зурууд хоорондын элдүүрилгэ оньһон аргаар хэгдэхэ болоһон, кукурузын ехэ ургаса абтаа.

Аймагай бүхы колхоз, совхозуудта үнёэдээ, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлдэг болонхой. Гахайнуудые иимэл аргаар үрэжүүлдэг болоо.

Энэ жэлэй февраль һара соо мал ажалай факультедэй дэргэдэхи мэргэжэлтэдэй отделениин үшөө нэгэ хэшээл болоо һэн. Энээн дээрээ малай түлнүүдые дутуугаар шэмхэхэ арга хэрэглэхэ тухай зоотехнигүүд, ветеринарна врачууд зүбшэһэн байна. Аймагай колхоз, совхозуудта энэ түрүү арга хэрэглэхэ тухай ехэ худэлмэри ябуулагдажа байнхай. Энэ жэлэй тугал, хүрьгад барандаа иимэ аргаар шэмхэгдээ. Бүхы ажахынуудта гахайн эрэ поршоонхонуудые заһадаг боложо байна. Мухаршэбэрэй аймагай хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдтэ арадай университедэй али тухай ехэ туһа хүргэжэ байһан тухайдань олон юумэ бэшэжэ боломоор байгаа. Долоон жэлэй гурбадахи жэлэй зорилгонуудые бэелүүлжэ, партиин XXII съездые ажалай амжалтаар угтаха хэрэгтэнь арадай университет аймагай ажалшадта саашадаа ехээр туһалхань дамжаггүй.

К. Калашников,
университедэй ректорые орлогшо КПСС-эй Мухаршэбэрэй райкомой секретарь.

„...Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл, коммунистическэ ажалай эрхим жэшээнүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ; пропагандые предприятинуудай, барилганууудай, колхозуудай, совхозуудай үдэр бүриин ажал хэрэг болон зорилгонуудтай таһаршагүй холбоо барисаатайгаар ябуулха...“

(«Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна пропагандын бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолһоо).

Түгэнын баян тала лэ —
Түһөөлжэл битнай танилайб.

Элдин хонгор нютаг даа —
Эльгэ зүрхэм татагдаа.

Сэлгеэ дуулим дайдам
Сэсэгээ ургуулаа майда.

Хабарай сагай сарюунда
Хабтагай Хёлгом арюун даа.

Хонин һүрэг хушуураа,
Хоншуу ургыда дашуураа.

Артель, совхоз һалбарна,
Ажалдаа хүнүүд шалгарна.

Соёл болбосоролоо бадаруулаа,
Соло алдараа батажуулаа.

Шүлэгынь Г. Чимитовэй,
фотонь Л. Хайдуровай.

Ажал һуралсал хоёрнай адли тэгшэ

Республикын хүдөө ажахын институт 1959 ондо дүүргээд, жэл тухай колхозой агрономоор ажаллажа байтарни хүдөө ажахын эрдэм, мэргэжэл шудалха арадай университет Мухаршэбэртэмнай нээгдээ һэн.

Энэ университедэй газар таряалангай факультедтэ хоёр жэлэй туршада һуража, мэргэжэлээ дээшэлүүл гэжэ КПСС-эй райкомой дурадхахадань, эндэһээ мүртэй юу ойлгожорхихо һэмбиб, институдта үзэһэн юумэеэл дахин дабтажа, үнэтэ сагаа бараха бэзэб гэжэ һанаа бэлэйб.

Нэгэ жэлэй үнгэрхэдэ, тэрэ бодолойнгоо тон бурууе, мүнөө үеын эрилтэдэ яашье таарахагүй байһые мэдэрээб. Юуб гэхэдэ, институдта шудалһан материалаа бултыень толгой соогоо һанажа ябахын аргагүйнь мэдээжэ. Халтад гэхэдээ мартагдаха ха юм. Мартаһан зарим юумэеэ дахин дуулахадаа гансата һанажа, ажал худэлмэридөө хэрэглэхэш. Тиигээдшье эрдэм наукын элирүүлһэн шэнэ, түрүү арганууде өөрөө баран мэдэжэ байха бэрхэтэй.

Энэ талаар шэнэ, түрүү арганууде саг сагтань дуулаха, ажал худэлмэридөө нэбтэрүүлхэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ арадай университет сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ. Жэшээнь, март һарада Улан-Удын элеваторһаа «Краснодарский», «ВИР-42», «Стерлинг» гэхэ мэтэ сортын 20 тонно кукурузын үрэһэ мүнөө жэлэй тарилгада хэрэглэхэёэ асараа һэмди. Мэшээгүүдэй гаршагуудта «арилгагдаад, хородогдоһон» гэжэ бэшээтэй байһан юм. Орооһо альган дээрээ абаад харахадаш, хороор үгаагдаһан янзагүй байгаа. Хородогдоогүй үрэһэ эльгээжэ, маанадые мэхэлбэ гү гэжэ һанаа һэмди. Үнэндөө тэрэмнай шэнэ түхэлэй химикадаар хородогдоһон байшоо. Яагаад мэдээбибди гэхэдэ, университедэйнгээ нэгэ хэшээлдэ үзэһэн байгаабди. Орооһо таряа хорододог шэнэ химикат бии болоо юм гэжэ мэдээгүй ябааб.

Ээлжээтэ хэшээлдээ ямар асуудал тухайда лекци шагнахаяа урид багшатаяа зүбшэдэгбди. Жэшээнь, хабарай тарилгын эхилхэеэ байхада, энэ асуудалаар хэшээл болоо һэн. Тиихэдээ хабарай борнойлгые хэдынһээ эхилхэб, ямар хүрьһэтэй газарта ямар түхэлэй борнойгоор борнойлго хэжэ, полиингоо шиг нойтые алдангүй барижа абахаб, мүн борнойлогдоһон талмайгаа яагаад жэгдэрүүлхэб гэжэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ.

Мүнөө жэлдэ манай колхоз 3750 гектарта «Лютенсценс-62», «Онохойская-4» сортын шэниисэ тарихань. Нёдондо гектарай 8 центнер орооһо таряа ургуулһан һаа, мүнөө жэлдэ 11 центнер хуряажа, гүрэндөө 12 мянган центнер таряа худалдаха уялга абанхайбди. Ниитынгээ малда бардам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл — кукуруза бэлэдхэхэбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 390 гектарта энэ ургамал тарифан аад, мүнөө 700 гектарта хүрэтэр ургэдхэхэмнай. Баян ургаса абахын тула таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, һайрамай уһа тогтоохо худэлмэри хэгдээ.

Ажал һуралсал хоёр адли тэгшэ байхадаа, хамаг хэрэгтэмнай тон һайнаар нүлөөлнэ.

П. Баиров,
Сталинай нэрэмжэтэ колхозой главна агроном,
арадай университедэй
һурагша.

ЭРДЭМГҮЙГӨӨР ХОЛО ХАРАЙХАГҮЙШ

Манай Суулгын совхоз 4 мянга үлүүтэй бодо малтай, 30 мянга 800-гаад хонитой, аймаг соогоо томохон ажахынуудай нэгэн юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 5037 центнер мяха, 10 мянга 44 центнер һү, 688 центнер нооһо, 202,3 мянган үндэгэ гүрэндөө худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн.

КПСС-эй ЦК-гэй январиин Пленум хүдөө ажахыгаа эрид хүргөөхэ хараа шугам тодорхойлон заагаа. Тиимэһээ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй урда тон харюусалгатай зорилго табигдаба. Мал ажалһаа бүри ехэ ашаг шэмэ абахын тула ажал хүдэлмэреэ эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эрхилхэ болонобди.

Зоотехнигээр 20-ёод жэлдэ ото хүдэлжэ, зарим тэды дүй дүршэлтэй болобошье, ажал хүдэлмэридэм заримдаа бэрхэшээлнүүд ушардаг. Эрдэм ухаанай туйлалтануудые түрүүшүүлэй дүршэл мэргэжэлтэй холбожо олон һалбаритай томохон ажахые хүтэлбэрилхэ гээшэ дээдэ эрдэмгүй хүндэ бэрхэтэй болоо. Тиимын тула мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхын тула Улан-Удын хүдөө ажахын институдта заочноор ороод, 5-дахи курсда һуража байнхайб. Үшөө нэгэ жэл үлөө. Һуража байгаад ажаллахада бэрхэтэйшье һаань, урдань мэдэдэггүй юумэнүүдээ ойлгожо, тэдэнээ өөрынгөө ажал хүдэлмэридэ хэрэглэн, ажахыдаа нэбтэрүүлдэгби. Жэшээнь, һүүлэй үедэ эрэ малые дутуу шэмхээд орхидог шэнэ арга хаа хаанагүй дэлгэржэ байна. Бидэшье энэ шэнэ, түрүү аргые совхоздоо хэрэглэжэ эхилээбди. Тиигэжэ мүнөө 1350 хурьгад, 80-аад гаран тугал тиимээр заһагдаад байна. Саашадаашье энэ түрүү аргые үргэнөөр хэрэглэхэбди.

Заочно һуралсалдам институдай совет, багшанар болон совхозоймнай партком ехэ туһа хүргэдэг. Даабаряа саг соонь һайнаар дүүргэжэ байна гү гэжэ багшанарни ходо хинан шалгажа, заабари үгэжэ байдаг.

Заочноор һурахатаяа хамта совхоздоо зоотехническэ кружок хүтэлбэрилнэб. Һуралсалай жэлэй эхинһээ хойшо 12 хэшээл үнгэргэгдөө. Энэ даалгабари һуралсалдам нилээд туһатай.

Иигэжэ һуралсал ажал хоёроо нягта холбоотойгоор ябуулан, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэдэ, ажал худэлмэридэмнай амжалта боложо үгэхэнь дамжаггүй.

Банзар Дамбаев,
совхозой главна зоотехник,
хүдөө ажахын институдай
5-дахи курсын заочник.

ЙАЙШААЛТАЙ ХЭРЭГ

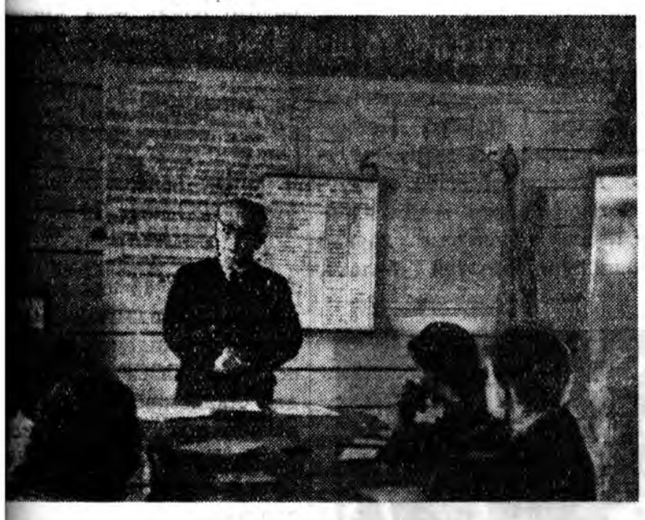

Мухаршэбэр. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой № 1 фермын ...ад зоотехникын заабаритай танилсажа байна.
А. КАРНАКОВАЙ фото.

...Хүдөө ажахын эрдэм мэргэ... шудалха арадай универси... Мухаршэбэртэ нээгдэнээр ...л болобо. Энээндэ һураг...дай ээлжээтэ хэшээл айма... түбтэ һаяшаг боложо, фа...ультет бүхэнһөө нэжээд хүн ...совой хүдэлмэреэ зүбшэн ...элгэдэ табиһан байна. Жэ...нь, мал ажалай факультеде... һурагшад «Эрдэм» совхозой нэгэдэхи отделениин ветеринарна техник А. Усовай—...ь малые дутуу заһаха шэ...арга» гэһэн элидхэлые; га... таряалангай факультедхин Сталинай нэрэмжэтэ ...хозой элитнэ үрэһэнэй ...ахые даагша Ю. Лютаевагай —«Мухаршэбэрэй аймагта элдэб сортын кукуруза ургуулжа шэнжэлһэнэй дүн», экономикын факультедэйхид Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Я. Таюрскиин — «Колхоздомнай мүнгэн түлбэри ямар гуримаар эмхидхэгдээб»; механизациин факультедээрхид «Эрдэм» совхозой главна инженер П. Пухирай — «Гахайн фермые комплексоор оньһожоруулха тухай», худөө ажахын инспекциин начальник Зайцевай — «Победа» колхоздо гахайн фермын худэлмэриие оньһожоруулһан тухай» элидхэлнүүдые зүбшэлжэ, сэгнэлтэ үгөө.

5 курсовой худэлмэриһөө А. Усовай темэ тухайда дэлгэрэнгыгээр тогтоохые хүсэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, энэнь эгээл һонин, шэнэ асуудал болоно.

Бурядай худөө ажахын институдай хирургиин кафедрын доцент нүхэр А. П. Косых гэгшын хүтэлбэри доро эрэ малые заһаха шэнэ арга 1960 оной июль һараһаа хойшо «Эрдэм» совхоздо туршагдана.

Курсовой худэлмэриингөө темые шэлэхэдээ, эрдэм наукаар элирүүлэгдэһэн, өрөн дотор үргэнөөр дэлгэржэ байһан энэ шэнэ, түрүү арга шэнжэлхэ гэһэнииньтон һайшаалтай, бусадта туһа хүргөө. Энээн тушаа тэндэ үгэ хэлэһэн, дурадхалнуудые оруулһан нүхэдынь онсолон тэмдэглээ.

Эрэ мал дутуугаар заһаха шэнэ арга анха түрүүн Ереванай зооветеринарна институдта биологиин эрдэмэй кандидат А. А. Байбуртдян гэгшын хүтэлбэри доро туршагдажа эхилһэн юм.

«Эрэ малые дутуугаар заһаха» гэһэн асуудалтай курсовой худэлмэреэ нүхэр Усов хамгаалхань гэжэ хүтэлбэрилэгшын соносхоходо, хээрэ газаа ябажа һалхинда харалшаһан шарайтай, гушаад тойроной хүн ендэр дээрэ гаража ерэбэ.

—Би олон таба юумэ шашаха үгыб. Хэлсэгдэхэеэ байһан асуудал тухай яһала дуулаһан, уншаһан байхат. Тиимэһээ энэ шэнэ арга хэрэглэжэ туршаһан, ямар үрэ дүн туйлаһан тухайдаа тобшохоноор хэлэхэм. Мүнөөшье энэ туршалгаяа үргэлжэлүүлһээрбди. Шэнэ арга туршахын тула 12 толгой эрэ тугал илгажа абаад, тусхай харуһанда байлгажа, тиимээр заһаад үзэхэдэмнай, иимэ үрэ дүн гараа,— гэжэ нүхэр Усов тодорхой таблица самбар дээрэ бэшэбэ.

	Сүүдхэдээ шэгнүүрээ нэмээһэниинь (граммаар)				Туршалганда табигдахадаа шэгнүүрынь (килограммаар)	Туршалгын һүлдэ шэгнүүрынь (килогр.)	1 һара соо шэгнүүрээ нэмээһэниинь (килограммаар)	3 һара соо шэгнүүрээ нэмээһэниинь (килограммаар)
	июль:	август	сент.	3 һарада дунда зэргээр				
Дутуу заһагдаһан тугал	895	967	1008	956	58,2	146,25	29,33	88,05
Хүсэд заһагдаһан тугал	814	871	866	848	65,2	143,25	26,01	78,05
Заһагдаагүй тугал	965	983	1000	983	65,75	156,25	30,16	90.50

Энэ таблица дээрэһээ харахада, шэнэ аргаар тугал, хурьга, поршоонхонуудые дутуу шэмхэхэдэ ямар ехэ ашаг үрэтэй байһаниинь эли тодо болоно бэшэ гү? Жэшээнь, дутуу заһагдаһан тугал хүсэд шэмхүүлһэн тугалда орходоо сүүдхын 108 граммаар гэхэ гү, али 3 һара соо аяар 10 килограммаар шэгнүүрээ нэмээнэ ха юм. Ондоогоор хэлэбэл, 100 толгой тугалһаа һара бүри 1000 килограмм, жэлдээ 120 центнер мяха ажахы бүхэнэй абаха арга олгогдоно. Шэнэ аргын хуушанайхиһаа үлүү һайнные мэдэхэдээ, совхоздо хурьга, тугал, гахайнуудаа дутуу заһадаг болонхой.

— Ямар түхэлтэйгөөр, хайшан гээд дутуу заһадаг юм гэжэ зарим нэгэн һонирхоно ёһотой,—гээд нүхэр Усов өөрынгөө дүй дүршэл тухай тодорхойгоор хөөрэбэ.

2—2,5—3 һаратай болоһон тугалнуудые зүүн мүрөөрнь хэбтүүлээд, хойтохи баруун хүлыень урагшань татажа асарха. Операци хэхэ газараа сэбэрлэжэ, нооһыень хайшалаад, иодоор дезинфекцилхэ. Тиигэһэнэй удаа түмэһыень зүүн гарайнгаа долёобор шэгшы хоёроор лаб хабшаад, арһандань хүрэтэр шахажа асарһан бэеэрээ скальпель гэжэ тусхай зэмсэгээр түмэһэнэйнь тэг дунда 1 сантиметр гүнзэгыгөөр соо хадхаад, скальпеляа 90 градус мушхаха. Тиихэдэ нүхэниинь уужам болодог. Һүүлээрнь зэмсэгээ һугалжа абаад, түмэһэнэй үрэһые шахажа гаргажархиха. Операци хэжэ дуулаад, шархадань иод түрхихэ. Энэ худэлмэридэ түрүүшээр 2—3 минута, дүршөөд, һураад байхада 1—2 минута хэрэгтэй болодог. Тиигэжэ дутуу шэмхүүлһэн тугалай шарха 6—7 хоноод байхадаа, заһуулһан үгыеньшье мэдэхын аргагүйгөөр эдэгэшэдэг. Мүн иимэ аргаар 2—2,5 һаратай болоһон хурьгадые, 15 хоногтойһоо эхилээд 2 һаратай болоһон поршоонхонуудые заһахада болохо гэжэ нүхэр Усов хэлэнэ.

Нүхэр Усовай курсовой худэлмэриие зүбшэн хэлсэлгэдэ факультедэй һурагшад—аймагай 30 гаран ветеринар, зоотехнигууд эдэбхитэйгээр хабаадажа, энэ арга өөһэдынгөө ажахыда түргөөр хэрэглэхые шухала тоолоо.

Б. Жамбалов.

РЕДАКЦИДА ЕРЭЬЭН ВЭШЭГҮҮДЬЭЭ

Хэмжээ абаха ёһотой

Ажалайнгаа һүүлээр сагаа культурна һайнаар үнгэргэхые хүн бүхэнэй хүсэдэг байһаниинь мэдээжэ. Тёрэд Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой 3-дахи отделениидэ соёл гэгээрэлэй худэлмэри тон муугаар ябуулагдана. Клуб гэжэ нэрэтэй багашаг гэр ходо шахуу хаалтатай байдаг. Досоонь ороходо ямаршье эмхи гуримгүй, хэзээ заяанда будагдаһан ханань шарлашаһан харагдадаг. Киноһоо бэшэ ондоо ямаршье хэмжээ-ябуулганууд эндэмнай эмхидхэгдэнэгүй. Залуушуул иимэ байдал тухай совхозой директортэ нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн, һануулһан байгаа. Тиихэдэнь шэнэ клуб барюулхабди гэжэ мүнөө болотор найдуулһаар. Залуушуул сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргагүй болоходоо архи уужа, наншалдаа шуураататана. Энээн тухайда совхозой дирекци, партийна организаци ойрын сагта бодожо үзэхэ, дары хэмжээ абаха ёһотой.

Ц. Бадлуев.

Гуримшуулхаар болоо

— Сайн байна. Хэн һүүлшын бэ?

— Би.

— Хэзээ наһандаал оошор байха. Хайшанш гэшэһэн юм гээшэб. Хоёрдохи наймаалагшые табихаяа ядаг юм.

— Оошоргүйгөөр бү табигты!

— Өөһэдөөл оошороо сахиит!

— Нэгэ хахадые, басаган, үгэлшэ наашань.

— Баригты. Үлөөшэдэтнай юу үгэхэ биб?

— Хахад загаһашье шэгнээ һаатнай болохо.

Эгээл иимэ хөөрэлдөөнэй боложо байха үеэр нэгэ эхэнэр ажалдаа гү, али үхибүүдээ харууһагүйгөөр гэртээ орхижорхиһондоо яаража, наймаалагшада дүтэлжэ, нэгэ бүүлхэ барифан хилээмэ абахые эринэ.

— Оошорто байгты!

— Үгы, та архи оошоргүйгөөр табина ха юмта.

— Энэтнай штучна товар ха юм? Тиигэжэ тэрэ эхэнэр хилээмэ абангүй һалаба. Гэбэшье оошоргүй—хүнүүд архи абажал абажал байна.

— Оошоргүйгөөр наймаалхаяа болигты,—гэжэ тэсэжэ ядахадаа хүнүүд дуугаралдаба.

— Ехэл яаража ябанаб, Женя, энээндэ хахадые үгөөдхил даа,—гэжэ таахадал жолоошон хэбэртэй, нэгэ эрэ хүн баһал хахад литр архи оошоргүйгөөр абаба.

Иимэрхүү ушар Курумкан тосхоной магазинда тохёолдонхой. Юуб гэхэдэ, эндэхи наймаалагшад эд хэрэгсэлэй эрьесын хойноһоо шүһаараа орожо, архи гээшые ямаршье оошоргүйгөөр табидаг болонхой. Гансахан эдихэ хилээмэеэ абаха болоходоо, тосхоной зон, илангаяа эхэнэрнүүд хахад, нэгэ час оошорто зогсохо баатай болоно. Тиихэдэ дураараа архи уужа ябагшад, ямаршье оошоргүйгөөр хахадые абаад, уужа, үймарлажа ябана. Энэ хэрэгые гуримшуулха талаар Курумканай совхозрабкоопой правленииин зүгһөө дары хэмжээн абтаха аабза гэжэ найдагдана.

Е. Цыренова.

Баргажан.

Түмэр „хүлэгүүд“ абтаба

Байгша оной түрүүшын кварталда аймагай совхоз, колхозууд 20 гаран мянганай 13 трактор, ашаанай 3 автомашина худөө ажахын бусад шэнэ техникэ, тухэзрэлгэнүүдые абаба. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 2 трактор, нэгэ автомашина, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозууд 2—2 трактор худалдажа абанхай. Шэнэ түмэр «хүлэгүүдээ» эрхим механизаторнуудтаа даалгажа үгэбэд.

Квартал бүхэндэ совхоз, колхозууд шэнэ трактор, автомашина болон худөө ажахын машинануудые худалдан абажа, авто-тракторна паркаа улам үргэдхэнэ.

Д. Жамбалов.

Галуута-Нуурай шахтын дунда һургуулиин һурагшад уран һайханай, политическэ болон техническэ литература тарааха талаар угаа ехэ хүдэлмэри ябуулна. Һурагшадай олонхинь ном тараагшад болонхой.

Ном тараажа ябаһан улаахан галстуктай эдиршүүлые шахта, барилгын талмай дээрэ, эмхэ зургаануудаар харахат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 5-дахи классай һурагша пионер Гена Кузнецов гэрэй ээзэн эхэнэр К. Раевада ном дурадхажа байна.

Ф. МОРЕНЕЦЭЙ фото.

ИИШЭМНАЙ АЙЛШАЛЫТ

Бүрил үнихэнэй, үшөө хуушан монгол үзэгөөр хэблэгдэжэ байха сагһаань эхилжэ «Бурят үнэн» газетые уншанам. 1936 онһоо хойшо газетэдэ бэшэжэ эхилээ һэм. Хэблэл гээшэмнай Коммунистическэ партиин эгээл хүсэтэй, эгээл хурса дайшалхы зэбсэгынь болоно.

Арад зонине Коммунистическэ соёл сурталай ёһоор хүмүүжүүлхэ, алдарта долоон жэлэй түсэбые уридшалан бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ талаар газетэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Гэхэтэй хамта манай Закаменай аймаг мэтэ холын нютагуудаар Мархайн аша Тархай үсөө ябана. Булад гуурһанай үзүүртэ үлгэжэрхиөөр хуушан сагай хорото хог үлэгдэлнүүд эндэ тэндэ үшөөл бии байһаар. Манай иишэ айлшалыт, хүндэтэ Тархай Мархаевич.

Б. Шоёнов,
хүдөө бэшэгшэ.

Киношодой амжалта

КПСС-эй ЦК-гэй январиин Пленумэй түүхэтэ тогтоолые дүүргэлтэ болгохын тула абаһан социалистическэ үялгануудаа республикын киногой хүдэлмэрилэгшэд 1961 оной 1 кварталда амжалтатайгаар бэелүүлэн, РСФСР-эй культурын хүдэлмэрилэгшэд-киношодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ гурбадахи һуурида гаража, 3375 түхэригэй мүнгэн шан абаба.

Баунтын, Яруунын, Закаменай, Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Хориин аймагуудай киношод социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба, бүхы түсэбөө 101,6—130,7 процент дүүргээ. Мүн баһа Улан-Удын, Кяхтын, бүсад городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудтахи кинотеатрнууд, киноустановкнууд һайнаар ажаллана.

Бүхыдөө республикымнай киношод үйлэдбэриингөө түсэб 109,1 процент, харагшадай талаар — 112,7, сеанс харуулгаар — 109 процент дүүргэбэ.

Шэнэ тосхон урган бодоо

Урдань Бичурын аймагай карта дээрэ үгы байһан шэнэ тосхон һүүлэй үедэ эндэ урган бодоо. Хоёр жэлэй саада тээ Заганай шэлын хормойдо түрүүшын барилгашад ерээд, Шэбэртын ой тайга суурьатуулжа ороо һэн. Модошодой шэнэ тосхондо, барилгашадта зорюулагдаһан хуудаһан аймагай «Ленинский путь» газетын мартын һүүлэй нэгэ номерто үгтэбэ.

Ой тайга байһан газарта мүнөө байрын олон шэнэ гэрнүүд, 400 киловатт хүсэтэй электростанци, клуб, столово, магазин баригдаа; үхибүүдэй сад баригдажа дүүрүүтэй байна. Эндэ модо бэлэдхэгшэдэй һуурин газар түхеэрэгдээ. Ородой мэдээжэ аяншалагша Потанинай дурасхаалда энэ тосхон Потанино гэжэ нэрлэгдэбэ.

Май, июнь һарада эндэ Заиграйн аймагһаа модошод зөөжэ ерэхэнь. Тэдэниие угтахын тула бэлэдхэлэй ажал түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Тэрэ болотор хоёр байратай 25 гэр баригдахаар хараалагданхай. Тосхоной барилгашадай олониинь жэшээтэ һайнаар ажаллана. Николай Хицуновай хүтэлбэрилдэг бригадынхид коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ. Матвей Сапожниковой хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригадын гэшүүд бултадаа шахуу комсомолшуд. Тэдэнэр коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһуухын түлөө мүн лэ мурысэжэ байна.

Бүри һаяар тус тосхон «Забайкаллес» комбинадай эгээ залуу предприятиҥуудай нэгэн — Бичурын леспромхозой түбынь болохо юм. Тус леспромхозой модошод 400 мянган кубометр модо Эхэ орондоо жэл бүри үгэхэ аргатай юм. Леспромхозой доодо складта модо бэлэдхэхэ техникэ абтаа, модошод эршэмтэйгээр ажаллажа эхилээ.

Аймаг соо шэнэ леспромхозой байгуулагдажа байһые, хүдэлмэришэдэй тосхоной бии болгогдоһые харуулһан һонирхолтой хуудаһа газетын үгэһэниинь һайшаамаар гэжэ һанагдана.

МАЙ

Алтан нарата арюун хабарай һүүлшын һара — маймнай гаража ерэбэ. Энэ һарада жэргүүртэ шубуудай ирагуу абяан тала дайдые зэдэлүүлхэл! Үнгын сэсэгүүд үргэн дайдымнай гоёохол. Тиигэжэ байгаалимнай баян дэлгэр хэшэгээ дэлгэнэ.

Набшаһата мододой һалаа мүшэртэ буурсагтаһан гүлгэд һалбаран задаржа, ноб ногоохон набшаһад һагсайлдаха. Зундааш ургадаггүй улаан, ягаан, хүхэ сэсэгүүд майда һалбардаг. Намняа сэсэг, сахилза болон бусад сэсэгүүд тала дайдые бүрхөөдэг юм.

Майн тэн багаар ой модые тэрэлжын ягаан сэсэг шэмэглэхэ. Нарһа модоной үзүүрэй шэнэ сасаг гаража, тэрээндэ бүри гоё һайхан үнгэ оруулха. Тэрэ үедэ шэнэһэн модон шэлбүүһэлжэ эхилдэг юм. Гол нуга газарнуудаар ягаан сэсэг, бадма, ленхово гэхэ мэтэ дэлгэрхэ.

Тиигэжэ байтар мойһоной, үлирэй эшэ намаалан, дун сагаан сэсэгээр бүрхөөгдэхэ. Тарялангай газар ургасаар хушагдан, үргэлжэдөө хүхэрэн, гоё һайхан дүрбэлжэн, зурууд харагдажа эхилхэ.

Май һарада тала дайда, нуга тохой, ой тайгаар шубуудай дуугарха дуулдадаг. Булжамуур болон бусад шубууд һайханаар дуулаха. Тиихэдэ энэ һарада хура, һойр шубууд наадан, дуугарха байна. Галуу, хун шубуунай олон һүрэгүүд майн түрүүшын хахадта үзэгдэдэг гээшэ. Тэрэшэлэн хайлгана, сахали мэтын шубууд нүүн ерэдэг юм.

Дулаанай орондо үбэлжэһэн тэдэ шубууд уурхайгаа заһахые яаран, холын хойто зүг шэглэн, түргэн үнгэрдэг байна. Май һарада талын булжамуурай дальбараа ниидэжэ захалдаг. Мүн гулабхаа хоёрдохёо үндэгэлхэ үүрээ бэлдэжэ эхилдэг юм.

Энэ үедэ боро гүрөөһэн зулзагалдаг. Сагай дулаарха тума элдэб хорхой шумуул элбэг болодог.

Май һарада Байгал далайн мүльһэн унажа эхилдэг. Һарын түрүүшын хахадта Байгалай урда захын, хоёрдохи хахадта хойто захын мүльһэн унадаг. Гэбэшье унаһан тэрэ мүльһэниинь далай соогуураа удаан саг соо өөдэ уруугаа урдан нүүжэ байдаг юм. Байгал дээгүүр онгосоор ябажа, хаб загаһа агналга үргэлжэлһөөр лэ байдаг.

Май һарада сэлмэг, шиир нойто багатай байдаг. Республикын урда аймагуудта хабарай хүйтэн үзэгдэхээ болижо, дулаардаг. Энэ һарада тэнгэриин дуун дуулдаха. Заримдаа хүйтэржэ, шанга һалхин буудаг, байжа байтараа саһаншье орожо магад. Хадын саһан, мүн гол горходой мүльһэн хайлажа эхилдэг байха юм.

Колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа үргэлжэлдэг байна. Майн түрүүшын хахадта эртын ороohото ургамалнуудые тарилга дүүргэгдэжэ, удаань овёс, гэршүүхэ, шара будаа, кукурузын тарилга эхилдэг байха юм. Һарын түрүүшын арбан хоногой һүүлээр хартаабха, һонгино, морковь, свёкло һуулгахада болохо.

Энэ үедэ мал түлэг адуулагдажа байдаг .

Ин. Котов.

ХАНИ НҮХЭДТӨӨ МИНИИ ҮГЭ

Мархайн аша Тархай

Бурят уужам дайдынгаа булан тохой бүхэнһөө энэ ехэ суглаанда ерэһэн эжэл нэгэ гуурһатан, эрхим хани нүхэдни, таанадаа календарь дээрэ улайраад гаража ерэһэн хэблэлэй һайндэрөөр майн 5-най үдэрөөр битнай үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Энэ үндэр ендэр дээрэһээ би таанадайнгаа хүхюун омог шарайе, хурса нюдыетнай хаража, аба һайхан оронойнгоо амгалан хүгжэхын түлөө, арад олон зонойнгоо ашата жаргал эдлэхын түлөө хүсэсэ гамнангүй ажаллахаар зоригжонхой байһыетнай мэдэжэ, сэдьхэлээ хүдэлгэн, баясажа байнаб.

Тээ тэрэ түрүүшын зэргэдэ табиг наһаяа шахажа ябаашье haa, хүнгэн солбон хүдэлсэтэй, дорюун хошонгууша үгэтэй хүн һууна. Энэмнай манай хүдөө бэшэгшэ Дымбрыл Пашеевич Лопилов гээшэ. Гушаад ондо минии үбгэн аба Алсагар Мархай энэ нүхэртэй танилсаһан, хоюулаа «Үнэн» газетэдэ сорболжолго гээшые нилээд бэшэдэг байһан юм.

«Тиихэдэ избач гэжэ суутай залуу хүбүүн Түгэнын хойморой бурят нютагуудта ажалладаг юм һэн. Өөрөө шэнэ дуу зохёогоод, дуулаха, лама бандиие наадалһан фельетон бэшэхэ, шэнэ байдалай илан мандаһан тухай зүжэг бэшээд, табиха, иимэ хүбүүн ябаа бэлэй Лопилов Дымбрыл гэдэг» гэжэ үбгэн баабаймнай мүнөөшье хөөрэжэ һуудаг.

Гурбадахи зэргэдэ, дундашагуур, манай эдэбхитэй бэшэгшэ Леля Шоёнова һууна. Хэжэнгынгээ һониниие дуулгадаг, шүлэгшье бэшэдэг юм. «Хонишон Ханда» гэһэн шүлэгыень мүнөөшье болотор һананаб.

Энэ зал соо ахамад уран зохёолшо, Яруунын аймагай Үльдэргын 8 жэлэй һургуулиин директор Цокто Номтоевич Номтоев, Кяхтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директор, манай газетын хуушанай корреспондент Родион Филиппович Тугутов, уран зурааша, минии эрхим хани нүхэр ФИБ (Филипп Ильич Балдаев гүб даа), хэлэ бэшэгэй эрдэмтэн, «Үнэн» газетымнай һайн нүхэр Лубсан Шагдарович Шагдаров һуунад. Эдэ нүхэд газетымнай һонирхолтой хурса байхынь түлада ходо анхаралаа табижа, зүбшэл заабари үгэжэ, ульгам бурят хэлэн дээрээ өөһэдөө бэшэжэ байдаг юм.

Тэрүү баруун хойно Сэлэнгын совхозой һаалишан, комсомол басаган Галина Данзанова Курумканай совхозой ахалагша хонишон Доржо Гулгенов хоёр һуунад. Эдэ нүхэднай ажал хүдэлмэри дээрээ амжалта туйлахынгаа хажуугаар сүлөө һамбаа оложо, нютагайнгаа һониниие дуулгажа бэшэдэг. Би та хоёр залуу нүхэдтөө нэгэ гуйлтатайб. Колхоз, совхоздоо ниитын ажал хэрэгтэ һаад түбэг татадаг ямар нэгэн үзэгдэлэй дайралдаа һаа гү, али хүнэй хүзүүн дээгүүр хүлбэреэд, харин өөһэдөө юушье хэнгүй һэлэн хатаржа, архи хаарта намнаад, бэлин шэбшэг хэлээд ябадаг ахир доройд зариманиие хараа һаа, сэхэ намда бэшээрэйгты. Тэдээниие улайлгажа, сайлгажа, хүлэргэжэ шадахал байхабди. Республикымнай нэлэнхы олон үнэн сэхэ эрхим хүнүүдэй дунда тиимэ адагай адаг дагадхануд байха зэргэгүй.

Тээтэр хоёр-гурбан фотоаппарат натаруушхалжархинхай шуран шуумар үбгэниие харагты даа. Үй, үй! Аппарадаа нам тээшэ тодхобол... Энэмнай манай фотокорр нүхэр Хайдуров гээшэл даа. Республикын бүхы түрүү ажалшадай дүрые буулгажа, газетэдэ гаргадаг хүн. Зүгөөр өөрынь фотозураг нэгэтэш гараагүй байха, боосолдохоор. Юун гэжэ һананат, нүхэд, Леонтий Яковлевич Хайдуровай өөрынь дүрэ буулгажа, эрхим һайн ажал тухайнь очерк бэшээд, газетэдээ гаргахамнай гү? Заатагүй гаргаха гэнэ гүт? Зүб лэ даа.

Тээтэр..., тээтэрш гэжэ даа, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдээ захаһаань нэрлэжэ болохо байгаа, теэд сагни баг болоод байна гээшэ ха.

Нүхэд, битнай трибуна дээрэ гараа хадаа, өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай хэлэхэ, тоосоо үгэхэ ушартай бэшэ гүб? Бурят оронойнгоо баян дэлгэр газар дээгүүр Ахын арьял үндэр і хадануудһаа Яруунын ягаа ногоон талмай хүрэтэр, Байгал далайн хойто шушуурһаа аха дүү Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арад Уласай хилэ болодог Сүхэ мүрэн хүрэтэр ото һэтэ ябадаг гээшэб.

Арад зонойнгоо байдалтай танилсажа, коммунис ёһонойнь ажалай гайхамшаг дэбжэлтэ хаража, урмашадагби. Хони малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, гүрэндөө мяха, һү, нооһо ехээр үгэхэ, талха тарианай, кукуруза үбһэнэй элбэг дэлбэг ургаса ургуулха гэһэн бодото эрмэлзэлынь намайе зоригжуулдаг.

Иигэжэ сэдьхэл зүрхэ тэнигэлэн, сээжэ дүүрэн амилжа, хонгёо дуугаа эжэлүүдгүй татажа ябахадашни, нэгэ тээ нэгэл урмаа хухаржа, уураа хүрэхөөр гомдожо, голоо татахаар муу юумэн дайралдашахал даа. Оршон тойрон үнэн сэхэ хэрэгэй убдистайгаар дэлгэржэ, бодото совет хүнүүдэй сагаан һайхан сэдьхэлһээ эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа, коммунизмын һаруул һайхан ордон барилсажа байхада, һэшхэл үнгэгүй залхуу зайран, хобдог шунахай, харуу хэнтэг, мундуу салшаа, худалша хулгайша, һамуу һалгай, луйбуур мэхэшэ, архинша хаарташа зольбонууд хаа яа эндэ тэндэ, арад зоной хүлөөр орёолдожо ябадаг гээшэ. Эдээнтэй тэмсэжэ, харгыһаа хаман хаяхаһаа буса һайн һайхан хэрэг хаана байха бэлэй. Энэ нангин уг зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бүтээхые оролдоноб. Та олон хүдөөгэй ба хүдэлмэришэн бэшэгшэд намда туһалдаг байнат. Энээнэйтнай түлөө ехэ баяр хүргэнэб. Тус ажалда би гансаараа бэшэб. «Правда Бурятии» газетэдэ Аригуун Бүүбэй, «Бурядай залуушуулда» Будамшуу, радиогой хороондо сарюун дорюун Санжадмаа, Будамшуутай дүү Будамшуу хоёр үрэ дүн ехэтэйгээр ажаллана. Тус суглаандамнайшье ерээд һуунад. Энэ тэбсэгые хэрэглэжэ, минии хани нүхэд, хурса хэлэтэн, таанадаа амаршалнаб.

Зай, хэблэлэй үдэрэй дашарамда сугларһан суглаашад, минии нүхэд, үгэеэ түгэсхэхэ дээрээ таанадаа иигэжэ юрөөхэ байнаб:

Алтан хурса гуурһантнай
Ангажа зааханш бү жэбэрэг,
Арюун дуһал бэхэтнай
Адхаржа юрэдөө бү шэргэг!
Зоригжол, ундаасхал
ехэтэйгээр
Зонойнгоо байдал зураглыт,
Зузаан алдар солыень
Зулай дээрэнь шэмэглыт!

Мархайн аша Тархай.

Хилын саанаһаа

Париж ерэхыень Юрий Гагариниие уриба

ПАРИЖ, майн 3. (ТАСС). 24-дэхи авиационно выставкые Парижда эмхидхэгшэд энэ выставкэ харахыень дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт Ю. А. Гагариниие уриһан байна. Тус выставкэ майн 27-до нээгдэхэ юм.

——☆——

Лаосай правительствын заседани

ХАНОЙ, майн 3. (ТАСС). Лаосай хаанта правительствын Министрнүүдэй Советэй заседани Сиенг-Хуанг провинцида болоо.

Советэй заседани дээрэ премьер-министр хан хүбүүн Суванна Фума үгэ хэлэжэ, Азиин, Европын оронуудаар өөрынгөө аяншалгын дүнгүүд тухай министрнүүдтэ элидхэжэ үгөө. Социалистическэ оронуудай, хамагай түрүүндэ Советскэ Союзай, Хитадай, ДРВ-гэй зүгһөө һайн һайхан туһаламжа болон дэмжэлгын үзүүлэгдэһые тэрэ тусгаарлан т мдэглээ.

Энээн тухай мэдээсэхэ зуураа, «Голос Лаоса» гэжэ радио иигэжэ заана. Сиенг-Куанг провинцида Лаосай шэнэ ниислэл байгуулха тухай Министрнүүдэй Советэй заседани дээрэ шиидхэбэри баталан абтаа.

Правительственна сэрэгүүд, Патет Лаогай сэрэгүүд буудалгаяа зогсообо

ХАНОЙ, майн 3. (ТАСС). Хаанта правительствын сэрэгүүдэй командалагша капитан Конг Ле гэгшын захиралтые «Голос Лаоса» гэжэ радио мүнөөдэр дамжуулаа. Майн 3-да нютагай сагаар үглөөнэй 8 часһаа эхилэн али бүхы буудалга зогсоохыень өөрынгөө мэдэлдэ байһан сэрэгүүдтэ Конг Ле захиралта үгэһэн байна.

Байлдаа дары болюулхыень, буудалдаа зогсоохо эблэрэлгэ хэхэ гурим хаанта армиин болон Патет Лаогай хүсэнүүдэй делегацинуудтай зүбшэн хэлсэхын тулада На-Мон гү, али энэ шадарай ямар нэгэн ондоошье һууринда өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхыень Фуми Носаванай—Бүн Умай бүлэгтэ капитан Конг Ле дурадхаа.

Хаанта армиин командованиин дурадхалаар Патет-Лаогай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандовани майн 3-да үглөөнэй 8 часһаа байлдаа зогсоохыень өөһэдынгөө сэрэгүүдтэ захирһан байна.

США-гэй гүрэнэй департаментын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 3. (ТАСС). Хэрбээ «буудалдаанай бодотоор болюулагдаад» байгаа һаань, Лаос тухай асуудалаар майн 12-то Женевэдэ болохоёо байһан уласхоорондын зүблөөндэ США байлсахаар бэлэн гэжэ гүрэнэй департамент соносхоо гээд Юнайтед Пресс Интернейшнл агентство мэдээсэнэ.

Суванна Фумын мэдүүлгэ

ХАНОЙ, майн 3. (ТАСС). Лаосай хаанта правительствын премьер-министр Суванна Фумын мэдүүлгын текстнүүд СССР-эй болон Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ дамжуулхын тулада СССР-эй хэрэгүүдээр ДРВ-дэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Н. И. Годуновто, Англиһаа Ханойдо байдаг консулдо мүнөөдэр барюулагдаа.

Лаосай асуудал амгалан ёһоор шиидхэхые, буудалдаа түргэнөөр болюулхые, орон дотор эблэрэлгэ хэхые Лаосай правительствын шууд сэхээр эрмэлзэдэг байһые гэршэлһэн баримтанууд мэдүүлгэ соо дурсагдаһан, тэрэшэлэн Лаосай али али талын хоорондо хэлсээ хэхэ ябадал таһалдуулха гэжэ Фуми Носаванай—Бун Умай бүлэгэй гаргадаг һэдэлгэнүүд харуулагдаһан байна.

На-Мон гү, али Хин-Хопа райондо хоёр талын эзэлжэ байһан газарнуудай хоорондохи ямар нэгэн ондоошье һууринда өөһэдынгөө делегадуудые эльгээхэ тухай хуулита правительствын хандалгада Вьентьянай харюусаагүй байбашье, Лаостахи хоёр талын уулзахада таарамжатай эрхэ байдал бии болгохын, майн 12-то болохоор хараалагдаһан уласхоорондын зүблөөнэй нээгдэхын урда тээ буудалдаа бодотоор зогсоохын тулада 1961 оной майн 3-һаа эхилэн буудахаяа болихыень хаанта правительствын сэрэгүүдтэ, Нео Лао Хак Сатын зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ хан хүбүүн Суванна Фума захиралта үгэһэн байна.

Тиихэтэй хамта, Саваннакедтэхи бүлэгэй сэрэгүүдэй буудалга зогсоохо, бүхы добтолгонуудые, бомбодолгые болюулха, тиин дээрэ дурсагдаһан үдэртэ эзэлжэ байһан газарнуудтаа үлэхэ, али бүхы ябуулга үргэлжэлүүлхэ бэеэ бариха тухай би эрхэнэб гээд Суванна Фумын дүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Иимэ юумэ хээгүй һаань, хаанай правительствын, Нео Лао Хак Сатын сэрэгүүд өөһэдынгөө хамгаалхын тулада байлдаа орохо баатай болохо байна.

Лаосай асуудал хадаа хаанай түрүүндэ лаосайхидай өөһэдынь асуудал болоно, тиимэһээ энэ асуудалые Лаосай арад өөрөө, хамагай түрүүн хамаатай хоёр тала шиидхэ ёһотой гээд хан хүбүүн Суванна Фума мэдүүлгэ соогоо заана.

Тиихэтээ хамта, 14 оронтой конференци зарлаха гэжэ уласуудай зүгһөө хабаадаатайгаар Лаосай асуудал шиидхэхэ эгээн лэ үрэ ехэтэй хэрэг жээ болоно гэжэ тоолоо гээд Суванна Фума онсолон тэмдэглээ. Тиимэһээ 14 оронтой конференци зарлаха, буудалдаа зогсоохо, ажаглалт хиналта хэхэ талаар уласхоорондын комиссиин ажалые ябуулгые һэргээхэ гээшэ хоорондоо таһаршагүй холбоотой байна.

Минии һүүлшын аяншалгаа хэхэдээ хүрэһэн олон оронтой хүтэлбэрилэгшэд минии правительствын хараа бодолые хүсэдөөр зүбшөөнэ, эб найрамдалай, бэеэ абанги байлгалай, бэеэ даанхай байдалай, национальна нэгэдэлэй политикые һайшаана. Энээн тухай ехэ баяртайгаар би тэмдэглэхэ байнаб гээд Суванна Фума мэдүүлгээ.

Энэ хараа бодол дэмжэгдэнь, һанал нэгэдэлгээ бэлэжүүлхыень, өөһэдынгөө оронтой долгоор Лаоста амгалан байдал тогтоохо, үгэеэ ойлгоолгохо, национальна нэгэдэлэй хэрэгтэ туһалхыень Лаосай бүхы арадые хан хүбүүн Суванна Фума мэдүүлгынь түгэсхэлдэ үряалаа.

Суванна Фумын шэнэ дурадхал

ХАНОЙ, майн 3. (ТАСС). «Голос Лаоса» гэжэ радио иигэжэ мэдээсэбэ. Буудалдаа зогсоохо гурим зүбшэн хэлсэхэһээ гадна, дотоодын асуудалнуудаар дары хэлсээ хэжэ эхилхые, хамагай түрүүндэ коалиционно правительство байгуулха тухай, майн 12-то Женевэдэ нээгдэхэеэ байһан уласхоорондын зүблөөндэ Лаосай түлөөлэлгэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхые Лаоста хамаатай талануудта хаанта правительствын премьер-министр хан хүбүүн Суванна Фума үсэгэлдэр дурадхаа.

Гурбан талын зүблөөндэ хабаадахын тулада Бан-Намондо (Ван-Виенгһээ урагшаа километрын газарта оршодог) майн 5-най үдэ багаар бүрэн эрхэтэ түлөөлэгшэдөө элгэхыень Нео Лао Хак Сатын делегациин тида, Саваннакедтэхи бүлэгэй Суванна Фума дурадхалаа байна.

Энэ уряада хамаатай таланууд һайшаалтайгаар хандаа бэзэ гэжэ би найданаб. Эдэ үдэрнүүдтэ Лаосай хүбиг зэргэ шиидхэгдэжэ байна. Хэрэв бүхы лаосайхидай һайн хүсэлхан эрмэлзэлгэтэй байгаа бол орон дотороо үгэеэ ойлголцоо, тухай асуудал манай Эхэ оронной аша туһада тааралдуулан шиидхэгдэхэ гээд тэрэ мэдэлээ.

Һүртэ аюул зайсуулха асуудалаар Ослодо уласхоорондын конференци нээгдэбэ

ОСЛО, майн 3. (ТАСС). Ядерна зэбсэгэй улам ехээр дэлгэрэлгые зайсуулха асуудалаар уласхоорондын конференци мүнөөдэр эндэ хүдэлмэрээ эхилээ.

Ядерна зэбсэгэй саашадаа дэлгэрэлгэдэ ямар аргаар һаад ушаруулхаб гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэлгэ конференциин гол зорилго болоно гэжэ Америкын мэдээжэ физик, профессор Лайнус Полинг пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Атомна зэбсэгтэй оронуудай олон болохо тудам ядерна зэбсэг туршалгые хорихо гээшэ бүри бэрхэтэй болохо, уласхоорондын оршон байдаг бүри шахардуу шанга болохо буу зэбсэг хүряаха арга ухаан бага болохо байна гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Ядерна зэбсэгтэй оронуудай олон болохо тудам дэлхэйн ядерна дайнай һүүжэрхэ аюул бүри ихэ болохо байна гээд Америкэрдэмтэ онсолон тэмдэглэ. Тиимэһээ ядерна зэбсэг хэрэглэгдэхэ, агууехэ гүрэнүүд хоорондо дайн байлдаанай жэрхэ аюулда эсэргүүсэн дэнэр тэмсэдэг байна. Ямаршье арсалдаае иимэ хэжэ шиидхэхэ гээ һаа, долгүй ябадал болохо байна.

Европын, Америкын, Азиин, Австралиин 15 ороной 60 гаран элитэ эрдэмтэд Ослоо уулзаба. Академик А. П. Виноградов, СССР-эй Наукадай Академиин гэшүүн-корреспондентнүүд В. М. Хвостов, А. М. Кузин гэгшэд Советскэ Союзһаа конференцидэ хабаадалсана.

ТАЛЬ—БОТВИННИК

18-дахи парти хойшолуулагдаба

МОСКВА, майн 3. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүүлэгэй матчынь 18-дахи парти мүнөөдэр болоо хойшолуулагдаа. Хараар нэгдаһан Ботвинник хоёр хүн үлүүтэй. Тэрэ 41-дэхи ябалаа бэшэнэн байна.

Һаяхан Цюрих городто (Швейцари) профсоюзуудай урядаагаар почтальонуудай демонстраци болоо. Тэдэнэр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табиба.

Центральбильдын фото.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры— 34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00665. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. 5363.